Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

10 septembrie 2024*

Cuprins

Cadrul juridic 4

Acțiunea comună 2008/124 4

Decizia 2014/349/PESC 6

Decizia (PESC) 2018/856 6

Istoricul litigiului 7

Acțiunea în fața Tribunalului 8

Ordonanța atacată 9

Procedura în fața Curții și concluziile părților în recursuri 10

Cu privire la recursuri 12

Cu privire la prima critică din cadrul primului aspect, la a doua și la a treia critică din cadrul celui de al doilea aspect și la al treilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și cu privire la primul și la al doilea aspect ale primului motiv, la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, la al treilea motiv și la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P 13

Argumentația părților 13

Aprecierea Curții 16

Cu privire la a doua critică din cadrul primului aspect și la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și cu privire la al treilea aspect al primului motiv și la primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs în cauza C-44/22 P 22

Argumentația părților 22

* Limba de procedură: italiana.

Aprecierea Curții 26

Cu privire la al patrulea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P 30

Argumentația părților 30

Aprecierea Curții 31

Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P 32

Argumentația părților 32

Aprecierea Curții 33

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului 33

Cu privire la cheltuielile de judecată 34

„Recurs – Politica externă și de securitate comună (PESC) – Acțiunea comună 2008/124/PESC – Misiunea Uniunii Europene de sprijinire a supremației legii în Kosovo (Eulex Kosovo) – Acțiune în despăgubire – Prejudiciu pretins suferit ca urmare a diverselor acte și omisiuni ale Consiliului Uniunii Europene, ale Comisiei Europene și ale Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) în cadrul punerii în aplicare a acestei acțiuni comune – Insuficiența anchetelor privind tortura, dispariția și asasinarea persoanelor – Competența Curții de Justiție a Uniunii Europene de a se pronunța cu privire la această acțiune – Articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE – Articolul 275 TFUE”

În cauzele conexate C-29/22 P și C-44/22 P,

având ca obiect două recursuri formulate în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introduse la 12 ianuarie 2022 și, respectiv, la 19 ianuarie 2022,

KS,

KD,

reprezentate de P. Koutrakos, dikigoros, F. Randolph, KC, și J. Stojsavljevic-Savic, solicitor,

recurente (C-29/22 P),

reclamante în primă instanță (C-44/22 P),

Comisia Europeană, reprezentată inițial de M. Carpus Carcea, L. Gussetti, Y. Marinova și J. Roberti di Sarsina și, ulterior, de M. Carpus Carcea, L. Gussetti și Y. Marinova și, în sfârșit, de M. Carpus Carcea și Y. Marinova, în calitate de agenți,

recurentă (C-44/22 P),

pârâtă în primă instanță (C-29/22 P),

susținută de:

Regatul Belgiei, reprezentat de M. Jacobs, C. Pochet și L. Van den Broeck, în calitate de agenți,

Marele Ducat al Luxemburgului, reprezentat de A. Germeaux și T. Schell, în calitate de agenți,

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de M. K. Bulterman și J. Langer, în calitate de agenți,

Republica Austria, reprezentată de A. Posch, J. Schmoll, M. Meisel și E. Samoilova, în calitate de agenți,

România, reprezentată de R. Antonie, L.-E. Baţagoi, E. Gane și L. Ghiță, în calitate de agenți,

Republica Finlanda, reprezentată de H. Leppo și M. Pere, în calitate de agenți,

Regatul Suediei, reprezentat de H. Eklinder, F.-L. Göransson, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev și O. Simonsson, în calitate de agenți,

interveniente în recurs (C-44/22 P),

celelalte părți din procedură fiind:

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat inițial de P. Mahnič, R. Meyer și A. Vitro și, ulterior, de P. Mahnič și R. Meyer, în calitate de agenți,

pârât în primă instanță,

susținut de:

Republica Cehă, reprezentată de D. Czechová, K. Najmanová, M. Smolek, O. Šváb și J. Vláčil, în calitate de agenți,

Republica Franceză, reprezentată inițial de J.-L. Carré, A.-L. Desjonquères, T. Stéhelin și W. Zemamta, ulterior de J.-L. Carré, T. Stéhelin și W. Zemamta, ulterior de J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, T. Stéhelin și W. Zemamta, ulterior de J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon, T. Stéhelin și W. Zemamta, ulterior de J.-L. Carré, M. de Lisi, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon și T. Stéhelin și, în sfârșit, de M. de Lisi, B. Fodda, S. Royon, T. Stéhelin și B. Travard, în calitate de agenți,

interveniente în recurs (C-29/22 P și C-44/22 P),

Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), reprezentat de L. Havas, S. Marquardt și E. Orgován, în calitate de agenți,

pârât în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul L. Bay Larsen, vicepreședinte, domnul A. Arabadjiev, doamnele A. Prechal și K. Jürimäe, domnii T. von Danwitz, Z. Csehi și doamna

O. Spineanu-Matei, președinți de cameră, și domnii J.-C. Bonichot, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin (raportor) și M. Gavalec, judecători,

avocat general: doamna T. Ćapeta,

grefier: doamna R. Stefanova-Kamisheva, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 iunie 2023,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 23 noiembrie 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursurile formulate, KS și, respectiv, KD, pe de o parte, și Comisia Europeană, pe de altă parte, (denumite în continuare, împreună, „recurentele") solicită anularea Ordonanței Tribunalului Uniunii Europene din 10 noiembrie 2021, KS și KD/Consiliul și alții (T-771/20, denumită în continuare „ordonanța atacată", EU:T:2021:798), prin care acesta s-a declarat vădit necompetent să judece acțiunea introdusă de KS și de KD în temeiul articolului 268 TFUE, coroborat cu articolul 340 al doilea paragraf TFUE, prin care se urmărește repararea prejudiciului pe care acestea din urmă pretind că l-ar fi suferit ca urmare a diverselor acte și omisiuni ale Consiliului Uniunii Europene, ale Comisiei și ale Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) în cadrul punerii în aplicare a Acțiunii comune 2008/124/PESC a Consiliului din 4 februarie 2008 privind misiunea Uniunii Europene de sprijinire a supremației legii în Kosovo, EULEX KOSOVO (JO 2008, L 42, p. 92), referitoare în special la anchetele desfășurate în cursul acestei misiuni și privind tortura, dispariția și asasinarea membrilor familiilor acestora, survenite în cursul anului 1999, la Priștina (Kosovo).

Cadrul juridic

Acțiunea comună 2008/124

2 Articolul 1 din Acțiunea comună 2008/124, intitulat „Misiunea", prevede la alineatul (1):

„UE instituie o Misiune a Uniunii Europene de sprijinire a supremației legii în Kosovo, [Eulex Kosovo] (denumită în continuare «Eulex Kosovo»)."

3 Potrivit articolului 2 din această acțiune comună, intitulat „Mandat":

„[Eulex Kosovo] sprijină instituțiile din Kosovo, autoritățile judiciare și organismele de aplicare a legii în progresul lor către durabilitate și responsabilitate și pentru dezvoltarea și consolidarea în continuare a unui sistem judiciar multietnic independent și a unui sistem vamal și de poliție multietnic, asigurându-se că aceste instituții sunt libere de orice intervenții politice și aderă la standardele recunoscute la nivel internațional și la cele mai bune practici europene.

În strânsă cooperare cu programele de asistență ale Comisiei Europene, [Eulex Kosovo] își pune în aplicare mandatul prin activități de monitorizare, îndrumare și consiliere, păstrând, în același timp, anumite responsabilități executive."

4 Articolul 3 din acțiunea comună menționată, intitulat „Atribuții”, prevede:

„În vederea aducerii la îndeplinire a mandatului prevăzut la articolul 2, [Eulex Kosovo]:

[…]

(d) se asigură că toate cazurile de crime de război, terorism, criminalitate organizată, corupție, criminalitate interetnică, infracțiuni economico-financiare și alte infracțiuni grave sunt investigate, supuse urmăririi penale și judecate adecvat, iar hotărârile sunt puse în executare în mod corespunzător, în conformitate cu legile aplicabile, inclusiv, atunci când este cazul, de organe de cercetare penală, procurori și judecători internaționali care acționează în colaborare cu organele de cercetare penală, procurorii și judecătorii din Kosovo, sau în mod independent, și prin măsuri precum crearea de structuri de cooperare și coordonare între poliție și procuratură, după caz;

[…]

(i) se asigură că toate activitățile sale respectă standardele internaționale referitoare la drepturile omului […]”

5 Articolul 12 din aceeași acțiune comună, intitulat „Controlul politic și conducerea strategică”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Sub autoritatea Consiliului, [Comitetul politic și de securitate (COPS)] exercită controlul politic și conducerea strategică a [Eulex Kosovo].

(2) Consiliul autorizează COPS să adopte decizii pertinente în acest sens, în conformitate cu articolul 25 alineatul (3) din [TUE]. Această autorizare include competența de a modifica [planul operațional (OPLAN)] și lanțul de comandă. Autorizarea se referă, de asemenea, la posibilitatea de adoptare a unor decizii ulterioare privind numirea șefului misiunii. Consiliul decide asupra obiectivelor și încetării misiunii [Eulex Kosovo], la recomandarea [Secretarului General/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (SG/ÎR)].”

6 În luna octombrie 2009, Uniunea a înființat, în temeiul articolului 12 alineatul (2) din Acțiunea comună 2008/124 și în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 25 al treilea paragraf TUE (devenit articolul 38 al treilea paragraf TUE), Comisia de control pentru drepturile omului (denumită în continuare „Comisia de control”), însărcinată cu examinarea plângerilor depuse pentru încălcări ale drepturilor omului săvârșite de Eulex Kosovo în cadrul exercitării mandatului său executiv. Este vorba despre un organism independent extern în domeniul răspunderii care, după examinarea plângerilor respective, formulează o concluzie în care indică dacă această misiune a încălcat sau nu drepturile omului astfel cum sunt garantate în Kosovo. În cazul în care Comisia de control consideră că a avut loc o astfel de încălcare, concluziile sale pot include recomandări fără caracter obligatoriu pentru adoptarea de către șeful misiunii respective a unor măsuri corective.

7 În temeiul articolului 1 alineatul (3) din Decizia (PESC) 2023/1095 a Consiliului din 5 iunie 2023 de modificare a Acțiunii comune 2008/124 (JO 2023, L 146, p. 22), această acțiune comună a fost prelungită până la 14 iunie 2025.

Decizia 2014/349/PESC

8 Acțiunea comună 2008/124 a fost modificată printre altele prin Decizia 2014/349/PESC a Consiliului din 12 iunie 2014 (JO 2014, L 174, p. 42) (denumită în continuare „Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/349”).

9 Articolul 15a din Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/349, are următorul cuprins:

„[Eulex Kosovo] are capacitatea de a achiziționa servicii și bunuri, de a încheia contracte și acorduri administrative, de a angaja personal, de a deține conturi bancare, de a dobândi și a înstrăina active și de a se achita de obligații, precum și de a fi parte la procedurile juridice, după cum este necesar pentru punerea în aplicare a prezentei acțiuni comune.”

Decizia (PESC) 2018/856

10 Acțiunea comună 2008/124 a fost de asemenea modificată prin Decizia (PESC) 2018/856 a Consiliului din 8 iunie 2018 (JO 2018, L 146, p. 5) (denumită în continuare „Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2018/856”).

11 Articolul 2 din Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2018/856, prevede:

„[Eulex Kosovo] sprijină anumite instituții ale supremației legii din Kosovo în orientarea acestora către creșterea eficacității, durabilității, multietnicității și responsabilității, fără ingerințe politice și în deplină conformitate cu bunele practici europene și standardele internaționale în materie de drepturi ale omului – prin activități de monitorizare și funcții executive limitate, astfel cum se prevede la articolele 3 și 3a – cu scopul de a aloca sarcinile rămase altor instrumente ale UE pe termen lung și de a renunța treptat la funcțiile executive reziduale.”

12 Articolul 3 literele (d) și (e) din Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2018/856, prevede:

„În vederea aducerii la îndeplinire a mandatului prevăzut la articolul 2, [Eulex Kosovo]:

[…]

(d) păstrează anumite responsabilități executive limitate în domeniul medicinei legale și în cel al poliției științifice, inclusiv operațiunile de securitate și un program rezidual de protecție a martorilor și responsabilitatea de a asigura menținerea și promovarea ordinii publice și a securității, inclusiv, în cazul în care este necesar, prin revocarea sau anularea deciziilor operaționale luate de către autoritățile competente din Kosovo;

(e) se asigură că toate activitățile sale respectă standardele internaționale referitoare la drepturile omului […]”

Istoricul litigiului

13 Istoricul litigiului, care figurează la punctele 1-11 din ordonanța atacată, poate fi rezumat, în scopul prezentei proceduri, după cum urmează.

14 La 11 martie 2014, KD a depus o plângere la Comisia de control privind ancheta cu privire la sechestrarea și uciderea soțului și a fiului său, pentru care a fost adoptată o decizie la 19 octombrie 2016. Această comisie a constatat o încălcare a articolului 2 (dreptul la viață), a articolului 3 (interzicerea torturii), precum și a articolului 13 (dreptul la o cale de atac eficientă) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”) coroborat cu articolul 2 din această convenție și a formulat recomandări șefului Eulex Kosovo pentru ca acesta să adopte măsuri corective. Printr-o decizie din 7 martie 2017, comisia menționată, pe de o parte, a constatat că acest șef nu pusese în aplicare decât parțial recomandările sale și, pe de altă parte, a decis să închidă dosarul.

15 La 11 iunie 2014, KS a depus o plângere la Comisia de control privind ancheta referitoare la dispariția soțului său, în legătură cu care a fost adoptată o decizie la 11 noiembrie 2015. Comisia a constatat că i-au fost încălcate drepturile în ceea ce privește aspectele procedurale ale articolului 2 (dreptul la viață) și ale articolului 3 (interzicerea torturii), precum și în ceea ce privește articolul 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie) și articolul 13 (dreptul la un remediu efectiv) din CEDO și a formulat recomandări șefului Eulex Kosovo pentru adoptarea de măsuri corective. Printr-o scrisoare din 29 aprilie 2016, acest șef a arătat că a informat Capacitatea civilă de planificare și conducere (CPCC) și o serie de state membre cu privire la aceste recomandări. Prin deciziile din 19 octombrie 2016 și din 7 martie 2017, comisia de control menționată, pe de o parte, a constatat că respectivul șef nu pusese inițial deloc în aplicare recomandările respective, apoi nu le pusese în aplicare decât parțial și, pe de altă parte, a decis să închidă dosarul.

16 Ca răspuns la o scrisoare trimisă la 5 decembrie 2016 în numele KS și KD, prin care se susținea că nu au fost adoptate măsuri corective prin care să se pună capăt încălcărilor drepturilor omului în cauză, Consiliul și SEAE au indicat, prin scrisorile din 12 octombrie 2017, că Eulex Kosovo a făcut tot posibilul pentru a investiga actele denunțate în plângerile menționate la punctele 14 și 15 din prezenta hotărâre (denumite în continuare „infracțiunile în cauză”) și că Comisia de control era un organism în domeniul răspunderii, care nu avea vocația de a fi o un organ judiciar.

17 Prin cererea introductivă depusă la 19 iulie 2017 la Tribunal și înregistrată sub numărul T-840/16, KS a introdus o acțiune împotriva Consiliului, a Comisiei și a SEAE având ca obiect „anularea sau modificarea Acțiunii comune 2008/124 […] și a actelor subsecvente de modificare a acesteia, pentru încălcarea articolului 13 din [CEDO] și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene […] [(denumită în continuare «carta»)], și în răspundere extracontractuală, pentru încălcarea articolelor 2, 3, 6, 13 și 14 din CEDO”. Prin Ordonanța din 14 decembrie 2017, KS/Consiliul și alții (T-840/16, EU:T:2017:938), Tribunalul a respins această acțiune în special din cauza necompetenței sale vădite de a o soluționa.

18 La 14 iunie 2018, considerând că recomandările în cauză ale Comisiei de control nu au făcut obiectul unei monitorizări adecvate și nu a fost adoptată nicio măsură corectivă, KS și KD au introdus, împreună cu alte șase persoane, o acțiune în despăgubire la High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division [Înalta Curte de Justiție (Anglia și Țara Galilor), Secția Queen’s Bench, Regatul Unit] împotriva Uniunii, reprezentată de Comisie în temeiul

articolului 335 TFUE, a Consiliului, a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și a Eulex Kosovo. În susținerea acestei acțiuni, KS și KD au invocat încălcări ale drepturilor protejate de CEDO și de cartă ca urmare a lipsei, în cursul acestei misiuni, a unor anchete referitoare la tortură, la dispariția și la asasinarea unor membri apropiați ai familiei lor, survenite în cursul anului 1999, la Priștina. Prin hotărârea din 13 februarie 2019, această instanță s-a declarat necompetentă să judece acțiunea menționată (denumită în continuare „hotărârea High Court of Justice”).

Acțiunea în fața Tribunalului

19 Printr-o cerere introductivă înregistrată la grefa Tribunalului la 29 decembrie 2020, KS și KD au introdus acțiunea menționată la punctul 1 din prezenta hotărâre, având ca obiect stabilirea răspunderii extracontractuale a Consiliului, a Comisiei și a SEAE în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE (denumită în continuare „acțiunea formulată de KS și KD”).

20 În susținerea acestei acțiuni, KS și KD au invocat în esență:

– o încălcare a articolelor 2 și 3 din CEDO, precum și a articolelor 2 și 4 din cartă săvârșită de Eulex Kosovo ca urmare a lipsei unor anchete adecvate privind dispariția și asasinarea membrilor familiilor lor, din cauza lipsei resurselor necesare și a personalului adecvat al acestei misiuni pentru a-și exercita mandatul executiv, încălcare ce a fost constatată de Comisia de control la 11 noiembrie 2015 în ceea ce o privește pe KS și la 19 octombrie 2016 în ceea ce o privește pe KD;

– o încălcare a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 13 din CEDO, precum și a articolului 47 din cartă ca urmare a lipsei unor dispoziții care să prevadă o asistență judiciară în favoarea reclamanților eligibili în procedurile desfășurate în fața Comisiei de control și a creării acestei comisii de control fără competență de executare a propriilor decizii și fără competența de a oferi o cale de atac pentru încălcările constatate;

– neadoptarea unor măsuri corective care să permită remedierea integrală sau parțială a încălcărilor menționate la prima și a doua liniuță, deși șeful Eulex Kosovo a adus la cunoștința Uniunii concluziile Comisiei de control la 29 aprilie 2016;

– abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive săvârșite de Consiliu și de SEAE la 12 octombrie 2017 prin susținerea faptului că Eulex Kosovo a făcut tot posibilul pentru a investiga sechestrarea și probabila ucidere a soțului lui KS, precum și uciderea soțului și a fiului lui KD și că Comisia de control nu avea vocația de a fi un organ judiciar;

– abuzul de putere sau omisiunea de a folosi puterea executivă în mod adecvat prin revocarea mandatului executiv al Eulex Kosovo prin Decizia 2018/856, deși încălcările menționate la prima și la a doua liniuță au continuat să existe;

– abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive prin faptul că nu s-a asigurat ca cauza lui KD, referitoare la o crimă de război întemeiată *prima facie*, să facă obiectul unei examinări serioase din punct de vedere juridic de către Eulex Kosovo și/sau de către Parchetul Special pentru investigare și urmărire penală în fața Camerei Specializate din Kosovo.

21 Prin acțiunea menționată, KS și KD au solicitat Tribunalului printre altele obligarea Consiliului, a Comisiei și a SEAE, în solidar, să le despăgubească, inclusiv prin plata unor dobânzi la rata și pe durata considerate adecvate de Tribunal, pentru prejudiciul pe care acestea pretind că l-au suferit ca urmare a încălcării „drepturilor fundamentale ale omului” protejate în speță de articolele 2, 3, 6, 8 și 13 din CEDO și de articolele 2, 4 și 47 din cartă în ceea ce o privește pe KS, precum și de articolele 2, 3, 6 și 13 din CEDO și de articolele 2, 4 și 47 din cartă în ceea ce o privește pe KD, în conformitate cu articolul 340 alineatul (2) TFUE.

22 La 9 februarie 2021, în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii, Tribunalul a solicitat Consiliului, Comisiei și SEAE să își exprime poziția, în memoriile lor în răspuns la aceeași acțiune, cu privire la problema competenței sale în raport cu articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

23 Prin scrisoarea din 25 martie 2021, KS și KD au solicitat adăugarea Eulex Kosovo în calitate de pârâtă în procedura în cauza în care s-a pronunțat ordonanța atacată. Această cerere a fost respinsă prin Decizia din 31 martie 2021 a președintelui Camerei a noua a Tribunalului.

24 Comisia a răspuns la cererea Tribunalului menționată la punctul 22 din prezenta hotărâre printr-o scrisoare din 18 mai 2021, arătând că Tribunalul era competent să judece acțiunea formulată de KS și de KD, dar ridicând o excepție de inadmisibilitate în măsura în care această acțiune era îndreptată împotriva acesteia. Consiliul și SEAE au răspuns la această cerere prin scrisorile din 19 mai 2021, ridicând o excepție de necompetență și, respectiv, cu titlu subsidiar, o excepție de inadmisibilitate, în special în măsura în care acțiunea menționată era îndreptată împotriva lor.

25 La 5 iunie 2021, KS și KD au depus o cerere de măsuri de cercetare judecătorească, în temeiul articolului 88 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, având ca obiect prezentarea versiunii integrale a OPLAN al Eulex Kosovo de la crearea acestei misiuni în cursul anului 2008 (denumită în continuare „cererea inițială de acces la OPLAN al Eulex Kosovo”), care era menționat în partea din memoriul în apărare al SEAE referitoare la excepțiile de necompetență și de inadmisibilitate ridicate de acest serviciu.

26 La 23 iulie 2021, KS și KD au depus observații cu privire la excepțiile de necompetență și de inadmisibilitate menționate la punctul 24 din prezenta hotărâre și au solicitat respingerea acestor excepții.

Ordonanța atacată

27 Prin ordonanța atacată, Tribunalul a respins acțiunea formulată de KS și de KD din cauza necompetenței sale vădite de a o soluționa, fără a examina cauzele de inadmisibilitate invocate de Consiliu, de Comisie și de SEAE și nici cererea inițială de acces la OPLAN al Eulex Kosovo.

28 La punctul 28 din această ordonanță, Tribunalul a constatat că această acțiune a rezultat din acte sau comportamente care se înscriu în cadrul unor aspecte politice sau strategice legate de definirea activităților, a priorităților și a resurselor Eulex Kosovo, precum și de decizia de a institui o comisie de control în cadrul acestei misiuni și că, în conformitate cu Acțiunea comună 2008/124, instituirea și activitățile misiunii menționate intrau sub incidența dispozițiilor referitoare la politica externă și de securitate comună (PESC) din Tratatul UE.

29 Pe de altă parte, la punctele 29-33 din ordonanța menționată, Tribunalul a statuat în esență că, în temeiul articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și al articolului 275 primul paragraf TFUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu era, în principiu, competentă în ceea ce privește dispozițiile referitoare la PESC, precum și actele adoptate în temeiul dispozițiilor amintite și că excepțiile de la principiul menționat, prevăzute la această primă dispoziție și la acest articol 275 al doilea paragraf, nu erau aplicabile în speță pentru motivul că acțiunea menționată nu privea nici măsuri restrictive în privința persoanelor fizice sau juridice, în sensul acestei din urmă dispoziții, nici respectarea articolului 40 TUE.

30 În plus, Tribunalul a considerat în esență, la punctele 34-39 din ordonanța atacată, că împrejurările cauzei în care s-a pronunțat această ordonanță nu erau comparabile cu cele care prevalează în cauzele în care s-au pronunțat Hotărârea Curții din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), și Hotărârea Curții din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2018, KF/CSUE (T-286/15, EU:T:2018:718), și Ordonanța Tribunalului din 10 iulie 2020, KF/CSUE, T-619/19, EU:T:2020:337), întrucât aceste din urmă cauze se situează, desigur, în contextul PESC, dar vizează dispoziții a căror aplicare era de competența instanței Uniunii în ceea ce privește controlul de legalitate. De asemenea, Tribunalul a considerat că situația din speță era radical diferită de cea din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), în măsura în care acțiunea formulată de KS și KD privea pretinsa nelegalitate a unor acte sau omisiuni ale Consiliului, ale Comisiei și ale SEAE în temeiul articolului 24 alineatul (1) TUE, care țin de definirea și de punerea în aplicare a PESC, iar nu de măsuri restrictive individuale adoptate în cadrul acestei politici.

31 În plus, Tribunalul a arătat la punctul 40 din ordonanța atacată că normele Tratatelor UE și FUE care exclud competența instanței Uniunii în materie de PESC se opun ca aceasta să își recunoască competența în materie de despăgubire în ceea ce privește acte sau comportamente care se înscriu în cadrul acestei politici, precum cele menționate la punctul 20 din prezenta hotărâre, pentru simplul motiv că o astfel de recunoaștere ar fi fost singurul mijloc de a garanta o protecție jurisdicțională efectivă lui KS și KD.

32 Astfel, la punctul 41 din ordonanța menționată, Tribunalul a statuat, făcând trimitere la punctele 69 și 78 din Hotărârea din 25 martie 2021, Carvalho și alții/Parlamentul și Consiliul (C-565/19 P, EU:C:2021:252), că, deși dispozițiile referitoare la competența instanței Uniunii trebuie interpretate în lumina dreptului fundamental la o protecție jurisdicțională efectivă, o asemenea interpretare nu poate conduce la înlăturarea condițiilor prevăzute în mod expres de Tratatul FUE.

Procedura în fața Curții și concluziile părților în recursuri

33 Prin decizia președintelui Curții de Justiție din 21 martie 2022, cauzele C-29/22 P și C-44/22 P au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale și în vederea pronunțării hotărârii prin care se finalizează judecata.

34 Prin Deciziile din 16 mai 2022 și din 12 mai 2023, președintele Curții a admis intervenția Republicii Franceze și, respectiv, a Republicii Cehe în susținerea concluziilor Consiliului în prezentele cauze conexate.

35 Prin deciziile din 27 aprilie și din 12 mai 2023, președintele Curții a admis intervenția Regatului Belgiei, a Marelui Ducat al Luxemburgului, a Regatului Țărilor de Jos, a Republicii Austria, a României, a Republicii Finlanda și a Regatului Suediei în susținerea concluziilor Comisiei în cauza C-44/22 P.

36 Prin Ordonanțele Curții din 24 iunie 2022, KS și KD (C-29/22 P-AJ) și din 24 iunie 2022, KS și KD (C-44/22 P-AJ), cererile formulate de KS și KD de acordare a beneficiului asistenței judiciare au fost admise pentru a putea face față cheltuielilor aferente recursurilor în prezentele cauze conexate.

37 Prin recursul formulat, KS și KD solicită Curții:

– admiterea recursului, anularea ordonanței atacate și dispunerea măsurilor provizorii solicitate în fața Tribunalului;

– cu titlu subsidiar, admiterea recursului și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului în vederea pronunțării unei decizii finale și

– obligarea Consiliului, a Comisiei și a SEAE la plata cheltuielilor de judecată aferente recursului, procedurii în fața Tribunalului și procedurilor în fața Comisiei de control.

38 Prin recursul formulat, precum și prin memoriul în răspuns în cauza C-29/22 P, Comisia solicită Curții:

– anularea ordonanței atacate;

– declararea faptului că instanțele Uniunii sunt singurele competente să soluționeze cauza;

– trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la admisibilitatea și la fondul acțiunii și

– soluționarea odată cu fondul a cererii privind cheltuielile de judecată aferente procedurii și procedurii conexe anterioare.

39 În memoriul în răspuns în cauza C-44/22 P, KS și KD solicită Curții, în ipoteza în care aceasta s-ar declara competentă să soluționeze prezentele recursuri, să le autorizeze să introducă o cerere de adoptare a unor activități de cercetare judecătorească în temeiul articolului 64 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul de procedură al Curții, înainte de a se pronunța cu privire la aspectul dacă această cauză trebuie trimisă Tribunalului.

40 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursurilor ca nefondate și

– obligarea KS, a KD și a Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

41 SEAE solicită Curții:

– în ipoteza în care s-ar considera competentă să se pronunțe cu privire la recurs și în care ar considera că dispune de elemente suficiente pentru a se pronunța cu privire la acțiunea

formulată de KS și KD, să declare această acțiune și recursul inadmisibile în măsura în care privesc SEAE și

– obligarea KS, a KD și a Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recursuri

42 În susținerea recursului formulat în cauza C-29/22 P, KS și KD invocă un motiv unic care cuprinde patru aspecte, întemeiat pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o prin faptul că s-a declarat vădit necompetent să judece acțiunea lor în despăgubire. Prin intermediul primului aspect al acestui motiv, care este împărțit în două critici, ele reproșează Tribunalului, pe de o parte, că a reținut o interpretare largă a articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și a articolului 275 TFUE, precum și, pe de altă parte, că a efectuat o interpretare selectivă și restrictivă a jurisprudenței care decurge din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și din Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492). Al doilea aspect al motivului menționat, care se întemeiază pe o aplicare eronată a Hotărârii din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), este împărțit în trei critici. În primul rând, Tribunalul ar fi considerat în mod eronat că actele și omisiunile în cauză priveau definirea și punerea în aplicare a PESC și că acestea intrau, așadar, sub incidența articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE pentru simplul motiv că au survenit în contextul acestei politici. În al doilea rând, această instanță nu ar fi abordat locul ocupat de acțiunea în despăgubire în contextul sistemului de protecție jurisdicțională al Uniunii. În al treilea rând, instanța menționată ar fi trebuit să țină seama de argumentul Comisiei potrivit căruia Uniunea Europeană este o uniune de drept dotată cu un sistem coerent și complet de căi de atac. Prin intermediul celui de al treilea aspect al motivului unic, KS și KD reproșează Tribunalului că a aplicat în mod eronat Hotărârea din 25 martie 2021, Carvalho și alții/Parlamentul și Consiliul (C-565/19 P, EU:C:2021:252). Al patrulea aspect al acestui motiv este întemeiat pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o prin omisiunea de a examina părți esențiale ale acțiunii lor și prin nemotivarea suficientă a ordonanței atacate.

43 În susținerea recursului formulat în cauza C-44/22 P, Comisia invocă patru motive. Prin intermediul primului motiv, care este împărțit în trei aspecte, această instituție arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, în primul rând, prin faptul că nu a recunoscut că excluderea competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene prevăzută la articolul 24 TUE și la articolul 275 TFUE constituie o derogare de la competența sa generală, în al doilea rând, prin faptul că nu a interpretat în mod restrictiv această excludere, astfel cum a fost interpretată de jurisprudența constantă a Curții, și, în al treilea rând, prin faptul că a considerat că jurisprudența care decurge din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), nu era aplicabilă în speță.

44 Al doilea motiv, care cuprinde două aspecte, este întemeiat pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o prin faptul că nu a calificat acțiunea formulată de KS și de KD drept acțiune în despăgubire privind pretinse încălcări ale „drepturilor fundamentale ale omului”. Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv menționat, Comisia reproșează acestei instanțe că a considerat că actele și omisiunile vizate de acțiunea respectivă țineau de chestiuni politice sau strategice legate de misiune și privind definirea sau punerea în aplicare a PESC. Prin

intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv menționat, această instituție reproșează instanței respective că nu a interpretat articolul 24 TUE și articolul 275 TFUE în lumina „drepturilor și libertăților fundamentale ale Uniunii prevăzute de cartă și de CEDO, precum și a valorilor fondatoare ale Uniunii care sunt statul de drept și respectarea drepturilor omului”. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Comisia susține că Tribunalul a interpretat în mod eronat Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), și că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a considerat acțiunea menționată ca fiind o acțiune în justiție autonomă pentru care nu există nicio derogare de la competența instanțelor Uniunii prevăzută la articolul 268 și la articolul 340 al doilea paragraf TFUE. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, care este împărțit în două aspecte, Comisia reproșează Tribunalului, pe de o parte, că nu a garantat autonomia ordinii juridice a Uniunii întrucât a omis să stabilească competența exclusivă a acestor instanțe de a soluționa aceeași acțiune și, pe de altă parte, că a privat KS și KD de orice cale de atac efectivă.

Cu privire la prima critică din cadrul primului aspect, la a doua și la a treia critică din cadrul celui de al doilea aspect și la al treilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și cu privire la primul și la al doilea aspect ale primului motiv, la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, la al treilea motiv și la al doilea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P

Argumentația părților

45 Recurentele, susținute de Regatul Belgiei, de Marele Ducat al Luxemburgului, de Regatul Țărilor de Jos, de Republica Austria, de România, de Republica Finlanda și de Regatul Suediei, arată că, la punctele 29-33 și 37-42 din ordonanța atacată, Tribunalul a săvârșit mai multe erori de drept privind interpretarea articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și a articolului 275 primul paragraf TFUE. Astfel, Tribunalul nu ar fi ținut seama de jurisprudența Curții rezultată în special din cuprinsul punctului 70 din Hotărârea din 24 iunie 2014, Parlamentul/Consiliul (C-658/11, EU:C:2014:2025), și al punctului 32 din Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), potrivit căreia competența generală pe care articolul 19 TUE o conferă Curții de Justiție a Uniunii Europene trebuie interpretată în sens larg, în timp ce derogarea de la această competență, prevăzută la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 275 primul paragraf TFUE, trebuie interpretată în mod restrictiv. Potrivit Comisiei, Tribunalul ar fi trebuit să efectueze o interpretare sistematică și teleologică a acestor dispoziții, ținând seama de principiile și de drepturile care decurg din articolul 2, din articolul 3 alineatul (5), precum și din articolele 6, 19, 21 și 23 TUE, din articolele 268, 340 și 344 TFUE, precum și din articolul 47 din cartă.

46 În primul rând, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât nu a interpretat limitările competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, prevăzute la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 275 primul paragraf TFUE, în lumina normelor fundamentale ale dreptului primar al Uniunii și a principiilor generale ale dreptului Uniunii, în special a principiului statului de drept și a dreptului la o cale de atac efectivă, care s-ar aplica tuturor domeniilor dreptului Uniunii, inclusiv PESC.

47 În special, potrivit Comisiei, Tribunalul nu a interpretat și nu a aplicat în mod corect articolul 47 din cartă, astfel cum a fost interpretat la punctul 74 din Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236), întrucât nu a analizat prin ce alt mijloc KS și KD puteau obține o protecție jurisdicțională și nu a ținut seama de hotărârea High Court of Justice. Considerând că

nu exista o cale de atac pentru KS și KD în temeiul dreptului Uniunii, Tribunalul, pe de o parte, ar fi încălcat garanțiile prevăzute la articolele 2 și 6 TUE, precum și la articolul 47 din cartă. Pe de altă parte, Tribunalul ar fi încălcat astfel jurisprudența Curții potrivit căreia sistemul jurisdicțional al Uniunii prevede un sistem complet de căi de atac și de proceduri destinat să asigure controlul legalității actelor Uniunii, sistem în centrul căruia s-ar afla protecția drepturilor individuale, astfel cum ar reieși printre altele din cuprinsul punctului 285 din Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia (C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461), precum și din cuprinsul punctului 66 din Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236). Astfel, nicio dispoziție a tratatelor nu ar prevedea o derogare de la competența Curții de Justiție a Uniunii Europene în cazul unor pretinse încălcări ale drepturilor omului care rezultă dintr-un act, dintr-o acțiune sau dintr-o omisiune imputabilă Uniunii, astfel încât aceasta ar fi obligată să interpreteze tratatele respective în sensul că prevăd căi de atac pentru aceste încălcări.

48 În susținerea acestei argumentații, Comisia arată de asemenea că articolele 6 și 13 din CEDO, astfel cum au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, garantează dreptul de acces la o instanță judecătorească și dreptul la o cale de atac efectivă. Or, Uniunea și instituțiile sale ar fi obligate să respecte aceste articole în toate domeniile dreptului Uniunii, așa cum ar reieși din articolul 6 alineatul (3) TUE și din cartă. În speță, acțiunea formulată de KS și de KD ar evidenția o contestație reală și serioasă, astfel încât, în conformitate cu Hotărârea Curții EDO din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o. o. împotriva Poloniei (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 187), ar fi aplicabil articolul 6 alineatul (1) din CEDO. În plus, excluderea KS și KD din sistemul de protecție jurisdicțională al Uniunii pentru simplul motiv că actele și omisiunile în discuție se înscriu în contextul PESC ar încălca principiul egalității de tratament.

49 Pe de altă parte, Comisia susține că Curtea a statuat deja, la punctul 23 din Hotărârea din 23 aprilie 1986, Les Verts/Parlamentul (294/83, EU:C:1986:166), că Uniunea este o comunitate de drept, întrucât nici statele sale membre, nici instituțiile sale nu pot să se sustragă controlului conformității actelor lor cu tratatele. Astfel, principiul statului de drept, care este consacrat la articolul 2 TUE și care își găsește expresia la articolul 19 TUE, s-ar aplica pe deplin în domeniul PESC, în temeiul articolului 23 TUE coroborat cu articolul 21 alineatul (2) litera (b) TUE, iar Curtea și-ar fi apreciat competența în lumina acestui principiu, în special la punctul 41 din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și la punctele 35 și 36 din Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793).

50 În ședință, Comisia, susținută de Republica Finlanda și de Regatul Suediei, a adăugat în esență că Tribunalul ar fi trebuit să se declare competent pentru interpretarea articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și a articolului 275 al doilea paragraf TFUE în lumina articolului 6 alineatul (2) prima teză TUE, care ar prevedea o obligație a Uniunii de a adera la CEDO. Potrivit Comisiei, faptul că această aderare constituie o obligație, iar nu o opțiune decurge în special din articolul 218 alineatul (8) TFUE, care ar consolida logica autonomiei ordinii juridice a Uniunii și aspectul că această ordine juridică este distinctă de cea a statelor membre.

51 În al doilea rând, recurentele susțin că Tribunalul ar fi trebuit să se declare competent să judece acțiunea formulată de KS și de KD, în măsura în care în susținerea acestei acțiuni sunt invocate încălcări ale drepturilor fundamentale. În această privință, Comisia arată că din cuprinsul punctului 4 din Hotărârea din 17 decembrie 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114), al punctelor 97 și 98 din Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia și alții/Kadi (C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518), precum și din cuprinsul punctelor

36, 47 și 48 din Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), reiese, pe de o parte, că dispozițiile tratatelor referitoare la PESC fac parte integrantă din cadrul general al dreptului Uniunii, precum și din arhitectura constituțională a acesteia din urmă și, pe de altă parte, că ordinea juridică a Uniunii include protecția drepturilor fundamentale ca principiu general și primordial al dreptului Uniunii, astfel încât toate dispozițiile acestui drept, inclusiv cele referitoare la PESC, sunt supuse cartei. Potrivit KS și KD, o astfel de apreciere este confirmată de articolul 51 alineatul (1) din cartă, în temeiul căruia aceasta este aplicabilă atunci când o instituție, un organ, un oficiu sau o agenție a Uniunii pune în aplicare dreptul menționat.

52 În ședință, recurentele au adăugat că jurisprudența rezultată din cuprinsul punctelor 55-60 și 67 din Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE (C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701), confirmă că Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să soluționeze orice acțiune în susținerea căreia sunt invocate încălcări ale drepturilor fundamentale. Pe de altă parte, Comisia a arătat că finalitatea articolului 24 TUE este de a proteja deciziile politice, iar nu încălcările drepturilor protejate de CEDO și de cartă. Astfel, asemenea încălcări nu ar putea fi calificate drept „decizii politice” sau „decizii strategice”, în măsura în care respectarea și protecția drepturilor fundamentale ar fi obligații impuse de dreptul primar al Uniunii, iar nu alegeri politice.

53 În al treilea rând, recurentele susțin că, la punctele 37-39 din ordonanța atacată, Tribunalul a aplicat în mod eronat Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), considerând că situația din speță era radical diferită de cea din cauza în care s-a pronunțat această hotărâre. Astfel, Tribunalul ar fi interpretat în mod eronat acest din urmă articol în sensul că competența Curții de Justiție a Uniunii Europene de a se pronunța cu privire la răspunderea extracontractuală a Uniunii este limitată doar la situația specială a măsurilor restrictive individuale adoptate de Consiliu în cadrul PESC.

54 Potrivit recurentelor, rezultă că Tribunalul nu a ținut seama de faptul că, în hotărârea menționată, Curtea s-a declarat competentă să se pronunțe cu privire la prejudiciul pretins suferit ca urmare a unor astfel de măsuri restrictive dată fiind coerența necesară a sistemului de protecție jurisdicțională prevăzut de dreptul Uniunii, pentru a evita o lacună în protecția jurisdicțională a persoanelor fizice sau juridice vizate de aceste măsuri.

55 În plus, contrar celor statuate de Tribunal, raționamentul Curții care figurează la punctele 32-39, 43 și 44 din Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), nu s-ar fi întemeiat pe împrejurarea că erau în discuție măsuri restrictive și nici nu s-ar fi limitat la această împrejurare. Astfel, acest raționament s-ar întemeia pe faptul că acțiunea în despăgubire constituie o cale de atac autonomă pentru care nu există nicio derogare de la competența Curții de Justiție a Uniunii Europene prevăzută la articolul 268 și la articolul 340 al doilea paragraf TFUE, în special în ceea ce privește repararea prejudiciului pretins suferit de persoane fizice sau juridice ca urmare a altor decizii din domeniul PESC decât măsurile restrictive și în temeiul cărora se pretinde că au fost săvârșite încălcări ale drepturilor garantate de CEDO și de cartă.

56 Pe de altă parte, potrivit Comisiei, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a interpretat această hotărâre în sensul că Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu era competentă să examineze o acțiune în despăgubire în temeiul articolelor 268 și 340 TFUE decât în cazul în care ar fi competentă să se pronunțe cu privire la o acțiune în anulare sau la o acțiune în constatarea abținerii de a acționa formulată în temeiul articolelor 263 TFUE și, respectiv, 265 TFUE.

57 În al patrulea rând, recurentele reproșează Tribunalului că a interpretat în mod eronat, la punctul 41 din ordonanța atacată, jurisprudența care rezultă din cuprinsul punctelor 69 și 78 din Hotărârea din 25 martie 2021, Carvalho și alții/Parlamentul și Consiliul (C-565/19 P, EU:C:2021:252). Astfel, această jurisprudență nu ar fi relevantă în cadrul examinării competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în speță, în măsura în care ar privi un context diferit, și anume cel al interpretării cerințelor referitoare la recunoașterea calității procesuale active în cadrul unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE. În susținerea acestei argumentații, KS și KD arată de asemenea că nu au solicitat modificarea jurisprudenței Curții și nici eliminarea excluderii acestei competențe prevăzute la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 275 TFUE.

58 În al cincilea și ultimul rând, KS și KD susțin, în memoriul în răspuns în cauza C-44/22 P, că articolul 298 alineatul (1) TFUE și articolul 41 din cartă confirmă ipoteza potrivit căreia Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să se pronunțe cu privire la acțiunea lor. Astfel, o administrație europeană deschisă, eficientă și independentă ar fi trebuit să garanteze că Eulex Kosovo, precum și Comisia de control sunt stabilite într-un mod care nu încalcă dreptul Uniunii. Astfel, atunci când deciziile în cauză ale acestei comisii au fost notificate instituțiilor Uniunii și statelor membre, ar fi trebuit luate măsuri pentru a pune capăt încălcărilor drepturilor fundamentale în cauză.

59 Consiliul și SEAE, susținute de Republica Franceză și în parte de Republica Cehă, contestă argumentația recurentelor.

Aprecierea Curții

60 Prin intermediul primei critici din cadrul primului aspect, al celei de a doua și al celei de a treia critici ale celui de al doilea aspect și al celui de al treilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și prin intermediul primului și al celui de al doilea aspect ale primului motiv, al doilea aspect al celui de al doilea motiv, al treilea motiv și al doilea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P, care trebuie analizate împreună, recurentele susțin în esență că, la punctele 29-33 și 37-42 din ordonanța atacată, Tribunalul a săvârșit mai multe erori de drept în cadrul interpretării articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și a articolului 275 primul paragraf TFUE, precum și a jurisprudenței Curții referitoare la dispozițiile menționate.

61 În această privință, trebuie amintit că interpretarea unei dispoziții de drept al Uniunii impune să se țină seama nu numai de termenii acesteia, ci și de contextul în care se înscrie, precum și de obiectivele și de finalitatea pe care le urmărește actul din care aceasta face parte. Geneza unei dispoziții a dreptului Uniunii poate de asemenea să ofere elemente importante pentru interpretarea acesteia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 noiembrie 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, punctul 135, precum și Hotărârea din 25 iunie 2020, A și alții (Turbine eoliene la Aalter și la Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, punctul 37].

62 Trebuie amintit de asemenea că, potrivit articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolului 275 primul paragraf TFUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este, în principiu, competentă în ceea ce privește dispozițiile referitoare la PESC și nici în ceea ce privește actele adoptate în temeiul lor. Aceste dispoziții introduc o derogare de la regula competenței generale pe care articolul 19 TUE o conferă Curții pentru a asigura respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor și, în consecință, trebuie să fie interpretate restrictiv (Hotărârea din 24 iunie 2014, Parlamentul/Consiliul, C-658/11, EU:C:2014:2025, punctele 69

și 70, Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții, C-455/14 P, EU:C:2016:569, punctele 39 și 40, precum și Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul, C-134/19 P, EU:C:2020:793, punctele 26 și 32).

63 În plus, articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 al doilea paragraf TFUE stabilesc în mod explicit două excepții de la acest principiu, și anume competența Curții de Justiție a Uniunii Europene, pe de o parte, de a controla respectarea articolului 40 TUE și, pe de altă parte, de a se pronunța cu privire la acțiunile formulate în condițiile prevăzute la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE privind controlul legalității deciziilor Consiliului, adoptate în temeiul dispozițiilor referitoare la PESC, care prevăd măsuri restrictive împotriva unor persoane fizice sau juridice (Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 60, și Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul, C-134/19 P, EU:C:2020:793, punctul 27).

64 Or, în speță, nu se contestă că actele și omisiunile vizate de acțiunea formulată de KS și KD nu privesc controlul respectării articolului 40 TUE și nici pe cel al unor astfel de măsuri restrictive individuale.

65 În aceste condiții, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit erori de drept întrucât nu a interpretat articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 al doilea paragraf TFUE în lumina drepturilor și a principiilor consacrate la articolul 2, la articolul 3 alineatul (5) și la articolele 6, 19, 21 și 23 TUE, la articolele 268, 340 și 344 TFUE, la articolul 47 din cartă, precum și la articolele 6 și 13 din CEDO.

66 În această privință, reiese din articolul 3 alineatul (5) TUE că, în relațiile sale cu restul comunității internaționale, Uniunea contribuie printre altele la protecția drepturilor omului. În plus, în temeiul articolului 23 TUE, „[a]cțiunea Uniunii pe scena internațională, în temeiul [capitolului 2 din titlul V din Tratatul UE], are la bază principiile, urmărește realizarea obiectivelor și se desfășoară în conformitate cu dispozițiile generale prevăzute în capitolul 1 [din acest titlu]”. Pe de altă parte, în conformitate cu articolul 21 alineatul (1) primul paragraf TUE, care face parte din acest capitol I, „acțiunea Uniunii pe scena internațională are la bază principiile care au inspirat crearea, dezvoltarea și extinderea sa și pe care intenționează să le promoveze în lumea întreagă: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, principiile egalității și solidarității, precum și respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional”.

67 În plus, articolul 51 alineatul (1) din cartă confirmă jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocație de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctele 17 și 19, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, C-58/22, EU:C:2024:70, punctul 40).

68 Prin urmare, trebuie să se constate, astfel cum a procedat doamna avocată generală la punctele 77, 79 și 80 din concluzii, că includerea PESC în cadrul constituțional al Uniunii implică faptul că principiile fundamentale ale ordinii juridice a Uniunii se aplică și în cadrul acestei politici. Printre acestea figurează în special respectarea statului de drept și a drepturilor fundamentale, valori prevăzute la articolul 2 TUE și concretizate la articolul 19 TUE, care impun ca atât autoritățile Uniunii, cât și autoritățile statelor membre să fie supuse unui control jurisdicțional.

69 Cu toate acestea, trebuie arătat, în primul rând, că, în conformitate cu articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf prima teză TUE, „[PESC] face obiectul aplicării unor norme și proceduri speciale” care figurează în capitolul 2 din titlul V din Tratatul UE. Or, articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE, care prevede că Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este, în principiu, competentă în ceea ce privește dispozițiile referitoare la PESC și nici în ceea ce privește actele adoptate în temeiul lor, face parte din aceste norme specifice.

70 Or, o asemenea limitare a competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene poate fi conciliată atât cu articolul 47 din cartă, cât și cu articolele 6 și 13 din CEDO.

71 În această privință, *primo*, trebuie arătat, astfel cum Curtea a statuat deja la punctul 74 din Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236), că articolul 47 din cartă nu poate crea o competență pentru Curte atunci când tratatele o exclud. Acest articol nu are ca obiect modificarea sistemului de control jurisdicțional prevăzut de tratate, în special a normelor referitoare la admisibilitatea acțiunilor introduse direct în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene, astfel cum rezultă și din explicațiile referitoare la articolul menționat, care trebuie luate în considerare, conform articolului 6 alineatul (1) al treilea paragraf TUE și articolului 52 alineatul (7) din cartă, în vederea interpretării aceluiași articol 47 (Hotărârea din 3 octombrie 2013, Inuit Tapiriit Kanatami și alții/Parlamentul și Consiliul, C-583/11 P, EU:C:2013:625, punctul 97).

72 Pe de altă parte, trebuie amintit că principiile atribuirii și echilibrului instituțional se aplică și în domeniul PESC. Astfel, conform articolului 5 alineatele (1) și (2) TUE, „[d]elimitarea competențelor Uniunii este guvernată de principiul atribuirii”, acest principiu implicând că „Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate pentru realizarea obiectivelor stabilite prin aceste tratate [în timp ce o]rice competență care nu este atribuită Uniunii prin tratate aparține statelor membre”. De altfel, în măsura în care articolul 13 alineatul (2) TUE prevede că „[f]iecare instituție acționează în limitele atribuțiilor care îi sunt conferite prin tratate”, această din urmă dispoziție reflectă principiul echilibrului instituțional, caracteristică a structurii instituționale a Uniunii, care presupune ca fiecare dintre instituții să își exercite competențele cu respectarea competențelor celorlalte [Hotărârea din 13 iunie 1958, Meroni/Înalta Autoritate, 9/56, EU:C:1958:7, pagina 44, Hotărârea din 22 mai 1990, Parlamentul/Consiliul, C-70/88, EU:C:1990:217, punctul 22, Hotărârea din 14 aprilie 2015, Consiliul/Comisia, C-409/13, EU:C:2015:217, punctul 64, și Hotărârea din 22 noiembrie 2022, Comisia/Consiliul (Aderarea la Actul de la Geneva), C-24/20, EU:C:2022:911, punctul 83].

73 Prin urmare, afirmația potrivit căreia actele sau omisiunile care fac obiectul acțiunii unui particular încalcă drepturile fundamentale ale acestuia din urmă nu este suficientă în sine pentru ca Curtea de Justiție a Uniunii Europene să se declare competentă să soluționeze această acțiune (a se vedea prin analogie Hotărârea din 25 martie 2021, Carvalho și alții/Parlamentul și Consiliul, C-565/19 P, EU:C:2021:252, punctul 48), în caz contrar articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 primul paragraf TFUE fiind lipsite de o parte din efectul lor util, iar principiile atribuirii și echilibrului instituțional fiind încălcate.

74 În plus, contrar celor susținute de recurente în ședință, această apreciere nu este repusă în discuție de jurisprudența Curții rezultată din cuprinsul punctelor 55-60 și 67 din Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE (C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701), potrivit căreia carta se adresează instituțiilor Uniunii, inclusiv atunci când acestea acționează în afara cadrului juridic al acesteia din urmă.

75 În această privință, trebuie amintit că, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, Curtea a statuat cu privire la o acțiune în răspundere extracontractuală introdusă de mai multe persoane fizice și juridice împotriva Comisiei și a Băncii Centrale Europene (BCE) pentru motivul că drepturile lor fundamentale au fost încălcate în cadrul Tratatului de instituire a Mecanismului European de Stabilitate încheiat la Bruxelles la 2 februarie 2012.

76 Astfel, în hotărârea menționată era în discuție o încălcare a drepturilor fundamentale într-un alt cadru decât cel al PESC, cadru care nu intră sub incidența dispozițiilor tratatelor în privința cărora articolul 24 TUE și articolul 275 TFUE limitează competența Curții de Justiție a Uniunii Europene.

77 *Secundo*, Curtea trebuie, desigur, să se asigure că interpretarea pe care o dă articolului 47 din cartă, ale cărui prim și al doilea paragraf corespund articolului 6 alineatul (1) și articolului 13 din CEDO, garantează un nivel de protecție care nu încalcă nivelul garantat de aceste dispoziții ale CEDO, astfel cum au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctele 116-118, precum și jurisprudența citată].

78 Or, pe de o parte, deși, potrivit articolului 6 alineatul (1) din CEDO, „[o]rice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege”, acest drept nu este absolut și poate fi supus unor restricții legitime (Curtea EDO, 14 decembrie 2006, Markovic și alții împotriva Italiei, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803, § 93 și 99). În această privință, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că nu îi revenea sarcina de a interveni în echilibrul instituțional dintre puterea executivă și instanțele naționale, acest echilibru instituțional putându-se reflecta într-o limitare constituțională a competențelor instanțelor unui stat în ceea ce privește actele care nu pot fi separate de desfășurarea relațiilor sale internaționale (Curtea EDO, 14 septembrie 2022, H.F. și alții împotriva Franței, CE:ECHR:2022:0914JUD002438419, § 281).

79 Pe de altă parte, articolul 13 din CEDO, care prevede că „[o]rice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de [CEDO] au fost încălcate are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale”, garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac care permite invocarea drepturilor și a libertăților CEDO, așa cum pot fi consacrate de aceasta, astfel încât acest articol are drept consecință impunerea unei căi de atac interne care permite examinarea conținutului unui „motiv solid” întemeiat pe CEDO și oferirea unui remediu adecvat (Curtea EDO, 10 iulie 2020, Mugemangango împotriva Belgiei, CE:ECHR:2020:0710JUD000031015, § 130 și jurisprudența citată).

80 În aceste condiții, nici protecția oferită de articolul 13 din CEDO nu poate fi considerată absolută, contextul în care se înscrie pretinsa încălcare sau categoria de încălcări invocată putând justifica o limitare a căilor de atac posibile (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 26 octombrie 2000, Kudła împotriva Poloniei, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, § 151). De altfel, din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului rezultă că articolul 6 alineatul (1) din CEDO constituie o *lex specialis* în raport cu articolul 13 din CEDO (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 9 martie 2006, Menecheva împotriva Rusiei, CE:ECHR:2006:0309JUD005926100, § 105), astfel încât acest din urmă articol nu poate repune în discuție posibilitatea statelor de a justifica limitări legitime ale dreptului consacrat la acest articol 6 alineatul (1), precum cele vizate în jurisprudența instanței respective amintită la punctul 78 din prezenta hotărâre.

81 Prin urmare, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a considerat în esență că nici articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 TFUE, interpretate în lumina articolului 47 din cartă, a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 13 din CEDO, precum și a articolului 2, a articolului 3 alineatul (5) și a articolelor 6, 19, 21 și 23 TUE, nici invocarea unor încălcări ale drepturilor fundamentale nu justificau, prin ele însele, ca el să se declare competent să soluționeze acțiunea formulată de KS și KD.

82 În acest context, trebuie de asemenea înlăturată argumentația, invocată în special de Comisie, potrivit căreia Tribunalul ar fi trebuit să se declare competent interpretând articolul 24 alineatul (1) TUE și articolul 275 al doilea paragraf TFUE în lumina articolului 6 alineatul (2) prima teză TUE. În această privință, este suficient să se constate că, în orice caz, potrivit articolului 2 prima teză din Protocolul (nr. 8) referitor la articolul 6 alineatul (2) [TUE] privind aderarea Uniunii la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „[a]cordul [referitor la această aderare] trebuie să garanteze că aderarea Uniunii nu aduce atingere nici competențelor Uniunii, nici atribuțiilor instituțiilor acesteia”. Prin urmare, acest articol 6 alineatul (2) nu poate fi interpretat în sensul că are ca efect extinderea competențelor Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC.

83 În aceeași ordine de idei, având în vedere jurisprudența expusă la punctul 71 din prezenta hotărâre, trebuie înlăturate și argumentele Comisiei potrivit cărora, pe de o parte, principiul egalității de tratament ar fi încălcat dacă KS și KD ar fi excluse din sistemul de protecție jurisdicțională al Uniunii și, pe de altă parte, Tribunalul ar fi trebuit să examineze prin ce alte motive KS și KD ar fi putut obține o protecție jurisdicțională efectivă.

84 În consecință, contrar celor pretinse în esență de Comisie, nu se poate considera nici că Tribunalul ar fi trebuit să țină seama de faptul că, prin hotărârea High Court of Justice, o instanță națională s-a declarat necompetentă.

85 În al doilea rând, recurentele susțin că, la punctele 37-39 din ordonanța atacată, Tribunalul a aplicat în mod eronat Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793). În această privință, trebuie amintit că, în hotărârea menționată, Curtea s-a declarat, desigur, competentă să se pronunțe cu privire la o acțiune în despăgubire în măsura în care prin aceasta se urmărea obținerea reparării prejudiciului pretins suferit ca urmare a unor măsuri restrictive prevăzute de decizii PESC.

86 În aceste condiții, spre deosebire de situația în discuție în cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată, acțiunea formulată de KS și KD nu privește măsuri restrictive individuale. Or, Curtea a precizat că, în ceea ce privește actele adoptate în temeiul dispozițiilor referitoare la PESC, caracterul individual al acestor acte este cel care deschide, în conformitate cu articolul 275 al doilea paragraf TFUE, accesul la instanțele Uniunii (Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 103 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea pronunțată astăzi, Neves 77 Solutions, C-351/22, punctul 37).

87 În aceste condiții, nu se poate reproșa Tribunalului că a considerat, la punctele 37-39 din ordonanța atacată, că această acțiune viza o situație radical diferită de cea în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), și că problema competenței instanței Uniunii în ceea ce privește PESC în general nu fusese abordată în hotărârea menționată.

88 Această concluzie nu este repusă în discuție de argumentația recurentelor potrivit căreia Tribunalul ar fi trebuit să se declare competent să soluționeze acțiunea formulată de KS și KD în temeiul hotărârii menționate, în măsura în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să judece toate acțiunile în răspundere extracontractuală în temeiul articolelor 268 și 340 TFUE, inclusiv în materie de PESC, întrucât articolul 24 TUE și articolul 275 TFUE nu prevăd derogări de la competența generală menționată.

89 În această privință, trebuie amintit că, desigur, în conformitate cu articolul 340 al doilea paragraf TFUE, „[î]n materie de răspundere extracontractuală, Uniunea este obligată să repare, în conformitate cu principiile generale comune ordinilor juridice ale statelor membre, prejudiciile cauzate de instituțiile sale sau de agenții săi în exercițiul funcțiunilor lor”. În plus, potrivit articolului 268 TFUE, „Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să judece litigiile care au ca obiect repararea prejudiciilor menționate la articolul 340 al doilea paragraf și al treilea paragraf [TFUE]”.

90 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este singura competentă să se pronunțe asupra unor litigii în care se pune în discuție răspunderea extracontractuală a Uniunii, cu excluderea instanțelor naționale [a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 februarie 1979, Granaria, 101/78, EU:C:1979:38, punctul 16, și Hotărârea din 15 iulie 2021, OH (Imunitate de jurisdicție), C-758/19, EU:C:2021:603, punctul 22].

91 În aceste condiții, trebuie precizat că nici caracterul exclusiv al acestei competențe, nici autonomia acțiunii în răspundere extracontractuală a Uniunii nu pot avea ca efect extinderea limitelor competenței conferite acestei instituții prin tratate. Or, articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 TFUE stabilesc astfel de limite de competență și trebuie, în ceea ce privește acțiunile în materie de PESC, să fie considerate *leges speciales* în raport cu articolele 268 și 340 TFUE. Prin urmare, nu se poate admite că articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 TFUE nu vizează acțiunile în răspundere extracontractuală a Uniunii.

92 Această constatare este confirmată de jurisprudența Curții potrivit căreia articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE face trimitere la articolul 275 al doilea paragraf TFUE pentru a determina nu tipul de procedură în cadrul căreia Curtea poate controla legalitatea anumitor decizii, ci tipul de decizii a căror legalitate poate fi controlată de Curte, în cadrul oricărei proceduri care are ca obiect un astfel de control al legalității (Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 70).

93 În al treilea rând, trebuie înlăturat argumentul recurentelor potrivit căruia Tribunalul a săvârșit o eroare de drept întrucât s-a întemeiat pe jurisprudența rezultată din cuprinsul punctelor 69 și 78 din Hotărârea din 25 martie 2021, Carvalho și alții/Parlamentul și Consiliul (C-565/19 P, EU:C:2021:252), pentru a statua, la punctul 41 din ordonanța atacată, că o interpretare a dispozițiilor tratatelor referitoare la competența instanței Uniunii în lumina dreptului fundamental la protecție jurisdicțională efectivă nu poate conduce la înlăturarea condițiilor expres prevăzute de Tratatul FUE.

94 Astfel, deși această jurisprudență privește condițiile de admisibilitate a unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 263 alineatul (4) TFUE, trebuie să se constate, asemenea doamnei avocate generale la punctul 99 din concluzii, că Tribunalul putea în mod întemeiat să aplice

jurisprudența menționată în cadrul aprecierii competenței sale de a soluționa acțiunea formulată de KS și de KD în măsura în care aceeași jurisprudență exprimă un principiu de interpretare aplicabil tuturor căilor de atac prevăzute de tratate.

95 În al patrulea și ultimul rând, reiese din cele ce precedă, în special din cuprinsul punctului 71 din prezenta hotărâre, că trebuie înlăturată argumentația prin care KS și KD susțin în esență, în memoriul lor în răspuns în cauza C-44/22 P, că articolul 298 alineatul (1) TFUE și articolul 41 din cartă confirmă ipoteza potrivit căreia Tribunalul ar fi trebuit să se declare competent să soluționeze acțiunea lor.

96 În consecință, trebuie respinse prima critică din cadrul primului aspect, a doua și a treia critică din cadrul celui de al doilea aspect, al treilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și primul și al doilea aspect ale primului motiv, al doilea aspect al celui de al doilea motiv, al treilea motiv și al doilea aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P.

Cu privire la a doua critică din cadrul primului aspect și la prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și cu privire la al treilea aspect al primului motiv și la primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs în cauza C-44/22 P

Argumentația părților

97 Recurentele susțin în esență că, la punctele 34-36 din ordonanța atacată, Tribunalul a efectuat o interpretare restrictivă și selectivă a jurisprudenței care decurge din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și din Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), în măsura în care și-a restrâns competența la cazurile acoperite de această jurisprudență, și anume în special gestionarea personalului unei misiuni de politică de securitate și apărare comună (PSAC), precum și atribuirea unui contract de achiziții publice care implică cheltuieli ce grevează bugetul Uniunii. Comisia susține că, procedând astfel, Tribunalul și-a limitat analiza acestei jurisprudențe la o simplă comparație a faptelor cu cele care caracterizează prezenta cauză și că jurisprudența menționată este aplicabilă în speță, în măsura în care PESC nu constituie decât contextul în care au avut loc pretinsele încălcări ale drepturilor KS și KD, astfel cum sunt protejate de cartă și de CEDO.

98 Pe de altă parte, KS și KD susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept la punctul 39 din ordonanța atacată, întrucât a considerat că orice măsură adoptată de instituțiile Uniunii în temeiul articolului 24 alineatul (1) TUE privește „definirea și punerea în aplicare a PESC” și, prin urmare, nu ar intra în competența Curții de Justiție a Uniunii Europene. Astfel, termenii „definire” și „punere în aplicare” nu ar figura în ultima teză a articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, care privește competența Curții de Justiție a Uniunii Europene, ci în a doua teză a acestei dispoziții. Astfel, Tribunalul nu ar fi respectat spiritul dispoziției menționate și intenția autorilor săi. În plus, Tribunalul ar fi presupus că actele și omisiunile în discuție în speță erau de natură pur politică pentru simplul motiv că au fost adoptate în temeiul competenței Uniunii în domeniul PESC și ar fi dedus din aceasta că intrau sub incidența aceleiași dispoziții. În ședință, KS și KD au adăugat că problema competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene trebuie să facă obiectul unei examinări de la caz la caz.

99 În plus, Comisia apreciază că punctele 23, 28 și 39 din ordonanța atacată sunt afectate de erori de drept în măsura în care Tribunalul a considerat, fără a furniza explicații suplimentare, că acțiunea formulată de KS și de KD își avea originea în acte sau omisiuni care țin de chestiuni politice sau strategice legate de Eulex Kosovo și care privesc astfel definirea și punerea în aplicare a PESC, în loc să califice această acțiune drept acțiune în despăgubire privind pretinse încălcări ale „drepturilor fundamentale ale omului”. Așadar, Tribunalul nu ar fi examinat sau calificat din punct de vedere juridic nici natura pretinselor încălcări ale dreptului Uniunii, nici aceste acte și omisiuni.

100 În plus, potrivit Comisiei, Tribunalul nu a detaliat condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca actele sau omisiunile să poată fi calificate drept „strategice” sau „politice” și nici nu a precizat care ar fi consecințele unei astfel de calificări pentru interpretarea excluderii competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC, prevăzută la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și la articolul 275 primul paragraf TFUE. Or, ar fi indispensabil să se definească domeniul de aplicare al acestei excluderi care nu poate fi limitată nici la criteriul formalist potrivit căruia măsura în cauză intră în domeniul PESC, astfel cum ar reieși din cuprinsul punctelor 42 și 43 din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), nici la ipoteza unei naturi „strategice” sau „politice” a acestor acte sau omisiuni. Prin faptul că s-a limitat, în această privință, să facă trimitere la argumentele invocate de KS și de KD în susținerea acțiunii lor, Tribunalul ar fi recurs la un raționament circular. Potrivit Comisiei, această acțiune, deși se situează în contextul PESC, ar privi pretinse încălcări ale drepturilor omului în cadrul punerii în aplicare a misiunii Eulex Kosovo, astfel încât s-ar raporta la funcționarea sa administrativă. Or, spre deosebire în special de instituirea unei misiuni sau de definirea obiectivelor și sarcinilor sale, obligațiile în materie de drepturi fundamentale nu ar intra nici în domeniul PESC, nici în cel al chestiunilor și al opțiunilor politice sau strategice.

101 În ședință, Comisia a adăugat că, pentru a stabili competența Curții de Justiție a Uniunii Europene de a examina pretinse încălcări ale drepturilor fundamentale, ar fi necesar să se demonstreze existența unei legături directe de cauzalitate între pretinsa încălcare a drepturilor fundamentale și fiecare dintre actele și fiecare dintre omisiunile în cauză. Or, în speță, o astfel de legătură ar putea fi stabilită fără dificultate având în vedere încălcările în cauză ale drepturilor omului care au fost constatate de Comisia de control.

102 În ședință, Regatul Belgiei, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria și Regatul Suediei au susținut în esență că aspectul dacă actele și omisiunile în cauză au o natură politică sau strategică nu joacă niciun rol în cadrul examinării competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC, în măsura în care aceste acte și omisiuni privesc încălcări ale drepturilor fundamentale. Astfel, într-un asemenea caz, excluderea competenței acestei instituții prevăzută la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și la articolul 275 primul paragraf TFUE nu ar fi aplicabilă.

103 În plus, România a indicat că drepturile fundamentale trebuie respectate în toate domeniile dreptului Uniunii, inclusiv în domeniul PESC. În aceste condiții, în măsura în care o *actio popularis* este exclusă, persoana în cauză ar trebui să inițieze în mod individual o procedură de contestație în ceea ce privește un drept recunoscut în dreptul intern, precum și să demonstreze că a suferit în mod direct efectele măsurii în litigiu, pentru a stabili competența Curții de Justiție a Uniunii Europene, astfel cum ar reieși din Hotărârea Curții EDO din 7 mai 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o. o. împotriva Poloniei (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 187), privind articolul 6 alineatul (1) din CEDO.

104 Pe de altă parte, potrivit Republicii Finlanda, excluderea competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC urmărește să mențină echilibrul instituțional. Ar rezulta că numai măsurile referitoare la definirea acestei politici, în special PSAC, ar intra sub incidența acestei excluderi, în timp ce instituția menționată ar fi competentă să controleze actele și omisiunile săvârșite în cadrul punerii în aplicare practice a politicilor menționate, precum cele în discuție în speță.

105 Consiliul și SEAE răspund că, spre deosebire de situația din cauzele în care s-au pronunțat Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), actele și omisiunile vizate de acțiunea formulată de KS și KD nu sunt aferente administrării pure a personalului, conflictelor în materie de ocupare a forței de muncă sau punerii în aplicare a unui act care, deși a fost adoptat în scopuri operaționale de o entitate care intră sub incidența PESC, se întemeiază pe Tratatul FUE. Aceste acte și omisiuni ar ține de chestiuni politice sau strategice în domeniul politicii menționate, în special în măsura în care privesc mandatul acordat Eulex Kosovo și resursele care au fost puse la dispoziția acestei misiuni în vederea executării mandatului respectiv. Rezultă că Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu ar fi competentă, în temeiul articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și al articolului 275 TFUE, să soluționeze această acțiune.

106 Astfel, potrivit Consiliului, din cuprinsul punctelor 57-61 din Concluziile avocatului general Bobek prezentate în cauza CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:220) reiese că Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este competentă în materie de PESC, în aplicarea acestor dispoziții, atunci când un act al Uniunii, pe de o parte, este întemeiat în mod formal pe dispozițiile referitoare la această politică și, pe de altă parte, corespunde, prin conținutul său, unei măsuri care intră sub incidența politicii menționate. Astfel, competența acestei din urmă instituții nu s-ar extinde la măsurile care țin de însăși esența PESC și, în special, a PSAC, atât în ceea ce privește legalitatea măsurilor care țin de definirea și de punerea în aplicare a acestor politici, cât și în ceea ce privește angajarea răspunderii extracontractuale a Uniunii care rezultă din acțiuni sau din inacțiuni în domeniul respectiv.

107 Pe de altă parte, Consiliul arată că, pentru a menține efectul util al articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și al articolului 275 TFUE, trebuie găsit un criteriu adecvat pentru a delimita competența Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC. Acest criteriu ar putea fi legat de aplicarea principiilor generale ale ordinii juridice a Uniunii, precum principiul bunei administrări, și ar trebui să permită menținerea unei distincții clare între actele care implică alegeri discreționare de natură politică, indiferent dacă sunt prevăzute în decizii PESC sau în acte adoptate în temeiul PESC, și actele administrative care vizează punerea în aplicare a unor acțiuni concrete. Astfel, a permite un control jurisdicțional privind nivelul și repartizarea capacităților Eulex Kosovo ar însemna că acțiunea Uniunii în materie de PSAC implică o obligație de rezultat de fiecare dată când Uniunea decide să intervină pentru a asigura respectarea principiilor enunțate la articolul 21 alineatul (1) TUE, ceea ce nu ar fi prevăzut de tratate și ar fi incompatibil cu exercitarea unei competențe care implică alegeri politice complexe ce depind în special de acțiuni provenind de la actori externi care nu sunt supuși normelor Uniunii.

108 În ședință, Consiliul a adăugat că trebuie să se analizeze de la caz la caz competența Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC, această din urmă instituție nefiind competentă decât să interpreteze sau să examineze legalitatea actelor concrete de punere în aplicare a acestei politici, iar nu a actelor cu aplicabilitate generală. În speță, Curtea de Justiție a Uniunii Europene

ar putea fi competentă să examineze dacă Eulex Kosovo a încălcat drepturile fundamentale ale KS și KD în cadrul investigațiilor efectuate de această misiune, în timp ce revocarea mandatului executiv al misiunii menționate prin Decizia 2018/856 și aspectul dacă i-au fost alocate resurse suficiente ar fi chestiuni politice sau strategice.

109 În plus, potrivit SEAE, actele și omisiunile vizate de acțiunea formulată de KS și KD ar fi fie acțiuni operaționale ale Eulex Kosovo, fie chestiuni politice sau strategice. Faptul că această misiune desfășoară o investigație sau se abține să procedeze astfel ar constitui o măsură care intră exclusiv în domeniul PESC. Or, acțiunile desfășurate de o asemenea misiune ar putea face obiectul unui control jurisdicțional numai dacă, în cadrul executării mandatului său, ar fi săvârșite erori vădite sau dacă aceasta ar acționa în mod arbitrar. Nu aceasta ar fi fost situația în speță.

110 În ședință, SEAE a adăugat că definirea liniilor strategice, în sensul articolului 26 TUE, deciziile aferente acțiunilor cu caracter operativ, în temeiul articolului 28 TUE, poziția Uniunii cu privire la anumite chestiuni de natură geografică, în temeiul articolului 29 TUE, și decizia de numire a unui reprezentant special, în conformitate cu articolul 33 TUE, se încadrează în centrul PESC și, prin urmare, nu pot face obiectul unui control jurisdicțional. Pe de altă parte, articolul 43 TUE ar prevedea o listă de sarcini multiple care trebuie îndeplinite de misiuni PSAC. Această listă ar ilustra tipul de decizii care nu sunt supuse controlului jurisdicțional al Curții de Justiție a Uniunii Europene, în măsura în care Consiliul este cel care decide să pună în aplicare în special misiunile umanitare și de evacuare, precum și misiunile de consiliere și de asistență în probleme militare. În schimb, deciziile executive adoptate în temeiul actelor Consiliului, în special de Comisie sau de însăși misiunea în cauză, precum cele legate de angajarea de personal, în sensul articolului 15a din Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/349, ar putea face obiectul unui asemenea control jurisdicțional.

111 Republica Franceză a susținut în ședință că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis, în Hotărârea din 14 decembrie 2006 (Markovic și alții împotriva Italiei, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803), că anumite acte de politică externă nu sunt de competența instanței. Astfel, ar fi necesar să se facă o distincție între, pe de o parte, actele de pură gestiune administrativă care nu sunt legate în mod indisolubil de PESC și care nu au o conotație politică și, pe de altă parte, actele care au ca obiect să contribuie la desfășurarea, la definirea sau la punerea în aplicare a PESC. Or, în speță, actele și omisiunile vizate de acțiunea formulată de KS și de KD ar intra în această din urmă categorie de acte și nu ar fi separabile de politica respectivă, ea aflându-se în centrul prezentelor cauze, așa încât numai instanțele naționale ar fi competente să examineze aceste acte și omisiuni. În special, decizia de a deschide o anchetă ar ține în mod direct de desfășurarea misiunii Eulex Kosovo. Prin urmare, nu ar fi vorba despre o activitate sau despre o decizie de gestiune. În plus, criteriul legăturii directe propus de Comisie nu ar fi pertinent, în măsura în care conținutul material al actului contestat ar fi determinant în vederea aprecierii competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, iar nu motivele invocate.

112 Republica Cehă a susținut în ședință că natura specifică a PESC trebuie protejată și că această politică este supusă unor norme și proceduri specifice, inclusiv în ceea ce privește competența Curții de Justiție a Uniunii Europene. În aceste condiții, ar fi posibil să se găsească un echilibru între, pe de o parte, necesitatea de a proteja aceste norme și aceste proceduri specifice și, pe de altă parte, garantarea unei protecții jurisdicționale efective a drepturilor fundamentale.

Aprecierea Curții

113 Prin intermediul celei de a doua critici din cadrul primului aspect și al primei critici din cadrul celui de al doilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și prin intermediul celui de al treilea aspect al primului motiv și prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv de recurs în cauza C-44/22 P, recurentele reproșează în esență Tribunalului, pe de o parte, că a săvârșit o eroare de drept la punctele 34-36 din ordonanța atacată, în măsura în care a statuat că jurisprudența Curții care decurge din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și din Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), nu era aplicabilă în speță și, pe de altă parte, că s-a declarat necompetent pentru motivul că acțiunea formulată de KS și KD își avea originea în acte și omisiuni care țin de chestiuni politice sau strategice legate de Eulex Kosovo și referitoare la definirea și la punerea în aplicare a PESC. În această ultimă privință, KS și KD consideră că punctul 39 din ordonanța menționată este afectat de o eroare de drept, în timp ce Comisia contestă punctele 23, 28 și 39 din ordonanța menționată.

114 Cu titlu introductiv, trebuie precizat că, la acest punct 23, Tribunalul s-a limitat să expună argumentele invocate de KS și de KD în cadrul acțiunii lor. Or, întrucât Comisia nu invocă o denaturare a acestor argumente, trebuie respins de la bun început primul aspect al celui de al doilea motiv al recursului său în măsura în care vizează punctul 23 menționat, întrucât provine dintr-o interpretare eronată a ordonanței atacate.

115 Pe de altă parte, trebuie amintit că din jurisprudența menționată la punctul 63 din prezenta hotărâre rezultă că, în cadrul examinării competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene de a soluționa o acțiune având ca obiect acte sau omisiuni care intră sub incidența PESC, trebuie să se verifice, într-o primă etapă, dacă situația în cauză se încadrează în una dintre situațiile prevăzute la articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și la articolul 275 al doilea paragraf TFUE, în care această competență este admisă în mod explicit.

116 În caz contrar, este necesar, într-o a doua etapă, să se aprecieze dacă, astfel cum reiese în esență din jurisprudența Curții rezultată din cuprinsul punctului 49 din Hotărârea din 12 noiembrie 2015, Elitaliana/Eulex Kosovo (C-439/13 P, EU:C:2015:753), din cuprinsul punctului 55 din Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569), precum și din cuprinsul punctului 66 din Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF (C-14/19 P, EU:C:2020:492), competența Curții de Justiție a Uniunii Europene se poate întemeia pe împrejurarea că actele și omisiunile în cauză nu au legătură directă cu alegerile politice sau strategice efectuate de instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii în cadrul PESC și, în special, al PSAC.

117 Astfel, deși actele și omisiunile în cauză nu au legătură directă cu aceste alegeri politice sau strategice, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă să aprecieze legalitatea acestor acte sau omisiuni ori să le interpreteze. În schimb, dacă actele sau omisiunile menționate au legătură directă cu alegerile politice sau strategice menționate, această instituție trebuie să se declare necompetentă.

118 Rezultă că, în temeiul articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și al articolului 275 primul paragraf TFUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este competentă să aprecieze legalitatea sau să interpreteze acte sau omisiuni care au legătură directă cu desfășurarea, definirea sau punerea în aplicare a PESC și, în special, a PSAC, și anume în

particular identificarea intereselor strategice ale Uniunii, precum și definirea atât a acțiunilor și a pozițiilor care trebuie adoptate de Uniune, cât și a orientărilor generale ale PESC, în sensul articolelor 24-26, 28, 29, 37, 38, 42 și 43 TUE.

119 Astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 62, 68-73, 77-80 și 91 din prezenta hotărâre, această considerație, în primul rând, este conformă cu modul de redactare a acestor dispoziții, care, în principiu, exclud competența Curții de Justiție a Uniunii Europene în materie de PESC, în al doilea rând, este confirmată de contextul în care acestea se înscriu, în măsura în care permite menținerea efectului util al dispozițiilor menționate, fără a aduce însă atingere în mod nejustificat dreptului la o cale de atac efectivă, și, în al treilea rând, corespunde finalității urmărite de aceleași dispoziții.

120 Acestea fiind precizate, trebuie să se verifice, pe de o parte, dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept la punctele 28, 33-36 și 39 din ordonanța atacată în măsura în care, pentru a-și declina competența în temeiul articolului 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și al articolului 275 primul paragraf TFUE, a aplicat criteriul care constă în a verifica dacă actele și omisiunile vizate de acțiunea formulată de KS și de KD se încadrau în „aspecte politice sau strategice legate de [Eulex Kosovo]” care priveau „definirea și punerea în aplicare a PESC” și, pe de altă parte, dacă aplicarea acestui criteriu în speță este afectată de o eroare.

121 În această privință, trebuie să se efectueze o analiză concretă a fiecăruia dintre actele și a fiecăreia dintre omisiunile care țin de PESC și, în special, de PSAC, vizate de acțiunea în cauză, ținând seama în același timp de faptul că obiectivul securității juridice impune ca instanța Uniunii să nu fie obligată să efectueze o examinare pe fond a cauzei pentru a-și stabili competența (a se vedea prin analogie Hotărârea din 3 iulie 1997, Benincasa, C-269/95, EU:C:1997:337, punctul 27, și Hotărârea din 8 februarie 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, punctul 27).

122 În primul rând, în speță, la punctele 28, 33-36 și 39 din ordonanța atacată, Tribunalul a constatat că acțiunea formulată de KS și de KD nu se încadra în situațiile în care articolul 24 alineatul (1) al doilea paragraf ultima teză TUE și articolul 275 al doilea paragraf TFUE prevăd în mod explicit că Curtea de Justiție a Uniunii Europene este competentă în materie de PESC, aspect care nu este contestat în cadrul prezentelor recursuri.

123 În al doilea rând, Tribunalul a considerat în esență că actele și omisiunile vizate de această acțiune au legătură directă cu politica menționată, având în vedere natura lor politică și strategică, precum și legătura lor cu definirea și punerea în aplicare a PESC.

124 În aceste condiții, trebuie să se aprecieze dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, la punctele 28 și 39 din ordonanța atacată, în măsura în care s-a declarat necompetent să judece acțiunea formulată de KS și de KD pentru motivul că fiecare dintre actele și fiecare dintre omisiunile vizate de această acțiune și menționate la punctul 20 din prezenta hotărâre aveau legătură directă cu definirea și cu punerea în aplicare a alegerilor politice sau strategice ale PESC.

125 *Primo*, în susținerea acțiunii formulate, KS și KD au invocat o încălcare de către Eulex Kosovo a articolelor 2 și 3 din CEDO, precum și a articolelor 2 și 4 din cartă, din cauza lipsei unor anchete adecvate datorate inexistenței resurselor necesare și a personalului adecvat al acestei misiuni pentru a-și exercita mandatul executiv.

126 În ceea ce privește pretinsa lipsă a resurselor necesare, trebuie să se arate că mijloacele puse la dispoziția unei misiuni PESC și, în special, a unei misiuni PSAC, în temeiul articolului 28 alineatul (1) primul paragraf TUE, au legătură directă cu alegerile politice sau strategice efectuate în cadrul PESC, astfel cum a considerat în esență Tribunalul.

127 În schimb, în ceea ce privește pretinsa lipsă de personal adecvat al misiunii Eulex Kosovo, capacitatea acesteia de a angaja personal, care reiese din modul de redactare a articolului 15a din Acțiunea comună 2008/124, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2014/349, constituie un act de administrare cotidiană care se înscrie în cadrul executării mandatului misiunii menționate. Astfel, revine acesteia din urmă sarcina de a se asigura, în cadrul resurselor care sunt puse la dispoziția sa, că personalul pe care îl angajează este adecvat.

128 Or, contrar afirmației privind o lipsă a resurselor necesare, deciziile adoptate de Eulex Kosovo în ceea ce privește alegerea personalului pe care această misiune îl folosește nu sunt legate în mod direct de alegerile politice sau strategice efectuate de misiunea menționată în cadrul PESC. Rezultă că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a considerat că pretinsa lipsă de personal adecvat ținea de probleme politice sau strategice care privesc definirea și punerea în aplicare a PESC.

129 *Secundo*, în susținerea acțiunii formulate, KS și KD au invocat o încălcare a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 13 din CEDO, precum și a articolului 47 din cartă, ca urmare a lipsei unor dispoziții care să prevadă asistență judiciară în cadrul procedurilor desfășurate în fața Comisiei de control și o cale de atac împotriva încălcărilor constatate, precum și care să permită acestei comisii să asigure executarea deciziilor sale.

130 În ceea ce privește lipsa unor dispoziții care să prevadă o asistență judiciară în cadrul procedurilor desfășurate în fața Comisiei de control, trebuie să se constate că această parte a acțiunii formulate de KS și de KD vizează normele procedurale ale acestei comisii, care, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 6 din prezenta hotărâre, are sarcina de a examina plângerile formulate pentru încălcări ale drepturilor omului săvârșite de Eulex Kosovo. Or, aceste norme pur procedurale nu sunt legate în mod direct de alegerile politice sau strategice efectuate în cadrul PESC. Prin urmare, punctele 28 și 39 din ordonanța atacată sunt afectate de erori de drept în măsura în care privesc lipsa unor astfel de dispoziții procedurale.

131 De asemenea, în ceea ce privește lipsa unor competențe de executare conferite Comisiei de control sau a unor căi de atac pentru încălcările constatate de această comisie de control, trebuie arătat că, în conformitate cu articolele 1 și 2 din Acțiunea comună 2008/124, misiunea Eulex Kosovo a fost creată pentru a sprijini instituțiile din Kosovo, autoritățile judiciare și organismele de aplicare a legii în progresul lor către durabilitate și responsabilitate și pentru dezvoltarea și consolidarea în continuare a unui sistem judiciar multietnic independent și a unui sistem vamal și de poliție multietnic, asigurându-se că aceste instituții sunt libere de orice intervenții politice și aderă la standardele recunoscute la nivel internațional și la cele mai bune practici europene. Astfel, decizia de a supune sau nu actele și omisiunile acestei misiuni unui mecanism de control care respectă normele menționate nu este legată în mod direct de alegerile politice sau strategice referitoare la misiunea menționată, ci numai de un aspect al gestiunii sale administrative. În consecință, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept la punctele 28 și 39 din ordonanța atacată atunci când a considerat că această parte a acțiunii formulate de KS și de KD ținea direct de astfel de alegeri.

132 *Tertio*, KS și KD au invocat, în susținerea acțiunii formulate, lipsa adoptării unor măsuri corective care să permită remedierea încălcărilor drepturilor fundamentale constatate de Comisia de control. În plus, acestea au invocat un abuz de putere sau o utilizare abuzivă a puterii, pe de o parte, ca urmare a afirmațiilor Consiliului și ale SEAE potrivit cărora Eulex Kosovo a făcut tot posibilul pentru a investiga infracțiunile în cauză și Comisia de control nu avea vocația de a fi un organ judiciar și, pe de altă parte, pentru motivul că cauza lui KD, referitoare la o crimă de război, nu făcuse obiectul nici al unei examinări juridice serioase de către această misiune sau de către Biroul procurorului specializat în materie de anchete, nici al urmăririi penală în fața Camerei specializate din Kosovo.

133 În această privință, este necesar să se arate că lipsa atât a acestor măsuri corective, cât și a unei examinări juridice serioase a acestei cauze privește neadoptarea unor măsuri individuale aferente situațiilor particulare ale KS și KD și nu sunt direct legate de alegerile politice sau strategice efectuate în cadrul PESC. Situația este aceeași în ceea ce privește afirmația Consiliului și a SEAE potrivit căreia această misiune a făcut tot posibilul pentru a ancheta infracțiunile în cauză.

134 În ceea ce privește afirmația potrivit căreia Comisia de control nu are vocația de a fi un organ judiciar, trebuie să se constate că este vorba despre un act lipsit de caracter obligatoriu.

135 În aceste condiții, actele și omisiunile menționate la punctul 132 din prezenta hotărâre nu pot fi legate în mod direct de alegerile politice sau strategice efectuate în cadrul PESC, astfel încât punctele 28 și 39 sunt afectate de o eroare de drept în măsura în care Tribunalul a considerat că aceste acte și omisiuni țineau de probleme politice sau strategice privind definirea și punerea în aplicare a acestei politici.

136 *Quarto*, decizia de revocare a mandatului executiv al unei misiuni PESC și, în special, al unei misiuni PSAC are legătură directă cu astfel de alegeri, în sensul articolului 28 alineatul (1) și al articolului 43 alineatul (2) TUE. Prin urmare, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept în măsura în care s-a declarat necompetent să se pronunțe cu privire la criticile referitoare la revocarea mandatului executiv al Eulex Kosovo prin Decizia 2018/856, care a eliminat obligația acestei misiuni, consacrată la articolul 3 litera (d) din Acțiunea comună 2008/124, de a se asigura că anumite infracțiuni „sunt investigate, supuse urmăririi penale și judecate adecvat”.

137 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se admită a doua critică din cadrul primului aspect și prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și al treilea aspect al primului motiv și primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs în cauza C-44/22 P și, prin urmare, să se anuleze ordonanța atacată, în condițiile în care, la punctele 28 și 39 din aceasta, Tribunalul s-a declarat vădit necompetent să judece acțiunea formulată de KS și de KD pentru motivul că aceasta se raporta la aspecte politice sau strategice care privesc definirea și punerea în aplicare a PESC în măsura în care această acțiune viza:

– o încălcare a articolelor 2 și 3 din CEDO, precum și a articolelor 2 și 4 din cartă săvârșită de Eulex Kosovo, din cauza lipsei unor anchete adecvate privind dispariția și asasinarea membrilor familiilor lor, ca urmare a lipsei personalului adecvat al acestei misiuni pentru a-și exercita mandatul executiv, încălcare ce a fost constatată de Comisia de control la 11 noiembrie 2015 în ceea ce o privește pe KS și la 19 octombrie 2016 în ceea ce o privește pe KD;

– o încălcare a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 13 din CEDO, precum și a articolului 47 din cartă, ca urmare a lipsei unor dispoziții care să prevadă asistență judiciară în favoarea reclamanților eligibili în procedurile desfășurate în fața Comisiei de control și a creării acesteia din urmă fără competența de executare a deciziilor sale și fără o cale de atac pentru încălcările drepturilor omului săvârșite de Eulex Kosovo;

– neadoptarea unor măsuri corective care să permită remedierea integrală sau parțială a încălcărilor menționate la prima și a doua liniuță, deși șeful Eulex Kosovo a adus la cunoștința Uniunii concluziile Comisiei de control la 29 aprilie 2016;

– abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive săvârșite de Consiliu și de SEAE la 12 octombrie 2017, prin faptul de a susține că Eulex Kosovo a făcut tot posibilul pentru a investiga infracțiunile în cauză ale căror victime au fost membri ai familiei lui KS și ai familiei lui KD și că Comisia de control nu avea vocația de a fi un organ judiciar și

– abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive, prin faptul că nu s-a asigurat că cauza lui KS, referitoare la o crimă de război, a făcut obiectul unei examinări serioase din punct de vedere juridic de către Eulex Kosovo și/sau de către Parchetul Special pentru investigare și urmărire penală în fața Camerei specializate din Kosovo.

138 Trebuie respinse în rest a doua critică din cadrul primului aspect și prima critică din cadrul celui de al doilea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P, precum și al treilea aspect al primului motiv și primul aspect al celui de al doilea motiv de recurs în cauza C-44/22 P.

Cu privire la al patrulea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P

Argumentația părților

139 Prin intermediul celui de al patrulea aspect al motivului unic, KS și KD susțin, în primul rând, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a omis să examineze părți esențiale ale acțiunii lor și să își motiveze suficient concluzia potrivit căreia era vădit necompetent să judece această acțiune. Astfel, niciun element nu ar demonstra că a abordat principiile juridice enunțate în Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), sau că a ținut seama de argumentul Comisiei potrivit căruia ar fi de neconceput ca ordinea juridică a Uniunii să permită ca o acțiune a Uniunii să fie interpretată astfel încât să încalce principiile sale fundamentale, fără nicio protecție pentru particulari, care suportă sarcina unei asemenea încălcări. În plus, Tribunalul ar fi trebuit să răspundă la argumentele detaliate invocate de Comisie cu privire la relevanța cartei și a CEDO pentru a se pronunța cu privire la competența sa. În plus, Tribunalul nu ar fi ținut seama de hotărârea High Court of Justice și nici de consecințele ordonanței atacate pentru KS și KD. Acest viciu de motivare ar fi deosebit de grav ținând seama de gravitatea încălcărilor drepturilor fundamentale care făceau obiectul acțiunii menționate.

140 În al doilea rând, KS și KD susțin că Tribunalul a înțeles greșit argumentele lor în măsura în care, la punctele 23 și 28 din ordonanța atacată, a făcut referire la „aspecte politice sau strategice”. Astfel, prin aceste argumente, ele nu ar fi urmărit să conteste alegerile politice sau strategice ale Uniunii de a crea Eulex Kosovo, ci mandatul executiv încredințat acestei misiuni, în special în ceea ce privește realizarea unei anchete care nu ar intra în mod intrinsec sub incidența PESC și care ar putea avea loc într-un alt context.

141 În al treilea rând, KS și KD susțin că, contrar celor ce reies din cuprinsul punctului 40 din această ordonanță, ele nu au susținut că Tribunalul ar fi trebuit să își recunoască competența de a soluționa acțiunea lor pentru simplul motiv că o astfel de recunoaștere ar fi unicul mijloc de a le garanta o protecție jurisdicțională efectivă.

142 Comisia se raliază argumentației KS și a lui KD, în timp ce Consiliul și SEAE contestă această argumentație.

Aprecierea Curții

143 În măsura în care, prin intermediul celui de al patrulea aspect al motivului unic, KS și KD reproșează, în primul rând, Tribunalului că nu a răspuns la unele dintre argumentele lor și că și-a încălcat obligația de motivare, trebuie amintit, pe de o parte, că, în cadrul recursului, controlul Curții are ca obiect în special să verifice dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate de recurente și, pe de altă parte, că motivul întemeiat pe lipsa unui răspuns din partea Tribunalului la argumente invocate în primă instanță echivalează în esență cu invocarea unei încălcări a obligației de motivare. Or, această obligație nu impune Tribunalului să realizeze o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu, motivarea Tribunalului putând, așadar, să fie implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care Tribunalul nu a admis argumentele acestora, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (Hotărârea din 28 septembrie 2023, Changmao Biochemical Engineering/Comisia, C-123/21 P, EU:C:2023:708, punctele 185 și 186, precum și jurisprudența citată).

144 În speță, în măsura în care KS și KD susțin că Tribunalul a omis să abordeze principiile juridice enunțate în Hotărârea din 6 octombrie 2020, Bank Refah Kargaran/Consiliul (C-134/19 P, EU:C:2020:793), trebuie să se constate că, la punctele 37-39 din ordonanța atacată, Tribunalul a indicat în mod clar motivele pentru care aprecia că jurisprudența rezultată în special din cuprinsul punctului 39 din această hotărâre nu era relevantă în speță.

145 În plus, nu se poate reproșa Tribunalului că nu a ținut seama de argumentul Comisiei potrivit căruia ar fi de neconceput ca ordinea juridică a Uniunii să nu furnizeze nicio protecție particularilor ale căror drepturi fundamentale sunt încălcate. Astfel, la punctul 40 din ordonanța atacată, Tribunalul a considerat în esență că raționamentul care figurează la punctele 29-39 din această ordonanță nu putea fi repus în discuție pentru simplul motiv că recunoașterea competenței sale ar fi singurul mijloc de a garanta o protecție jurisdicțională efectivă lui KS și lui KD.

146 Pe de altă parte, trebuie să se constate că, la punctul 41 din ordonanța atacată, Tribunalul a răspuns la argumentul Comisiei privind pertinența cartei și a CEDO în cadrul aprecierii competenței Curții de Justiție a Uniunii Europene.

147 În plus, în măsura în care KS și KD reproșează Tribunalului că nu a ținut seama de hotărârea High Court of Justice și nici de consecințele pentru acestea ale ordonanței atacate, este vorba în acest caz despre critici care sunt legate de examinarea de către Tribunal a competenței sale și care trebuie, prin urmare, să fie înlăturate având în vedere ceea ce reiese din cuprinsul punctelor 83 și 84 din prezenta hotărâre.

148 În al doilea rând, în măsura în care KS și KD susțin în esență că Tribunalul a denaturat sau a deformat argumentele lor întrucât, la punctele 23 și 28 din ordonanța atacată, a făcut referire la „aspecte politice sau strategice”, trebuie amintit că, atunci când invocă o denaturare a propriilor argumente, recurentul trebuie, în temeiul articolului 256 TFUE, al articolului 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții, să indice cu precizie elementele care ar fi fost denaturate de acesta și să demonstreze erorile de analiză care, în aprecierea sa, ar fi condus Tribunalul la această denaturare (Hotărârea din 13 iulie 2023, Comisia/CK Telecoms UK Investments, C-376/20 P, EU:C:2023:561, punctul 212 și jurisprudența citată).

149 Or, având în vedere ceea ce reiese din cuprinsul punctelor 27 și 28 din cererea introductivă în cauza în care s-a pronunțat ordonanța atacată, trebuie să se constate că, la punctele 23 și 28 din această ordonanță, Tribunalul nici nu a deformat, nici nu a denaturat argumentația prezentată de KS și de KD.

150 În al treilea rând, KS și KD arată în esență că Tribunalul a denaturat argumentația lor în măsura în care ar reieși din cuprinsul punctului 40 din ordonanța atacată că ele au susținut că el ar fi trebuit să își recunoască competența de a soluționa acțiunea lor pentru simplul motiv că o astfel de recunoaștere ar fi unicul mijloc de a le garanta o protecție jurisdicțională efectivă. În această privință, este suficient să se constate că, având în vedere cele expuse la punctul 145 din prezenta hotărâre, această argumentație provine dintr-o interpretare eronată a ordonanței menționate. Astfel, din cuprinsul punctului 40 din aceasta din urmă nu reiese că KS și KD au invocat numai motivul respectiv pentru a stabili această competență, ci că constatarea de către Tribunal a necompetenței sale, rezultată din cuprinsul punctelor 29-39 din ordonanța menționată, nu putea fi repusă în discuție pentru simplul fapt că nu existau alte mijloace de a le garanta o protecție jurisdicțională efectivă.

151 Prin urmare, al patrulea aspect al motivului unic de recurs în cauza C-29/22 P trebuie respins.

Cu privire la primul aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P

Argumentația părților

152 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, Comisia arată că Tribunalul ar fi trebuit să stabilească competența exclusivă a Curții de Justiție a Uniunii Europene de a soluționa acțiunea formulată de KS și KD în conformitate cu articolele 268, 340 și 344 TFUE, precum și cu jurisprudența constantă a Curții rezultată în special din cuprinsul punctului 14 din Hotărârea din 13 februarie 1979, Granaria (101/78, EU:C:1979:38), și al punctului 17 din Hotărârea din 29 iulie 2010, Hanssens-Ensch (C-377/09, EU:C:2010:459). Pe de altă parte, ar fi necesar atât să se garanteze coerența sistemului de protecție jurisdicțională și aplicarea uniformă a actelor Uniunii, cât și să se asigure unitatea ordinii juridice a Uniunii, precum și să se mențină autonomia acesteia și supremația dreptului Uniunii, astfel cum ar reieși aceasta din jurisprudența Curții rezultată în special din cuprinsul punctului 166 din Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014 (EU:C:2014:2454), precum și al punctelor 66, 78 și 80 din Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft (C-72/15, EU:C:2017:236).

153 În plus, astfel cum ar reieși din hotărârea High Court of Justice, numai Curtea de Justiție a Uniunii Europene ar putea oferi o cale de atac efectivă atunci când, precum în speță, legalitatea acțiunilor pretins imputabile Uniunii este contestată de particulari în cadrul unei acțiuni în despăgubire, instanțele naționale nefiind dotate să ofere, în ceea ce privește acțiunile din domeniul PESC, toate căile de atac necesare pentru a asigura respectarea articolului 13 din CEDO.

154 KS și KD sunt de acord cu argumentația Comisiei, în timp ce Consiliul și SEAE o contestă.

Aprecierea Curții

155 Prin intermediul primului aspect al celui de al patrulea motiv, Comisia reproșează în esență Tribunalului că nu a stabilit competența exclusivă a Curții de Justiție a Uniunii Europene de a soluționa acțiunea formulată de KS și de KD.

156 În aceste condiții, pe de o parte, având în vedere ceea ce reiese din cuprinsul punctelor 126 și 136 din prezenta hotărâre, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept prin faptul că s-a declarat necompetent să judece această acțiune în măsura în care privea o pretinsă lipsă de resurse a Eulex Kosovo și revocarea mandatului executiv al acestei misiuni prin Decizia 2018/856. Astfel, *a fortiori*, Tribunalul nu ar fi putut stabili competența exclusivă de a se pronunța în această privință.

157 Pe de altă parte, în ceea ce privește celelalte acte și omisiuni vizate de acțiunea menționată, este suficient să se constate că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 137 din prezenta hotărâre, Tribunalul a săvârșit erori de drept întrucât s-a declarat necompetent pentru motivul că aceste acte și omisiuni se raportau la chestiuni politice sau strategice privind definirea și punerea în aplicare a PESC, fără a fi necesar să se examineze dacă Tribunalul ar fi trebuit să își stabilească competența exclusivă pentru a se pronunța asupra aceleiași acțiuni în măsura în care privea actele și omisiunile menționate.

158 În aceste condiții, primul aspect al celui de al patrulea motiv de recurs în cauza C-44/22 P trebuie respins.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

159 În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care anulează decizia Tribunalului, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru a se pronunța asupra acesteia.

160 KS și KD solicită Curții să soluționeze în mod definitiv acțiunile lor din cauza vârstei și a stării lor de sănătate. Cu toate acestea, în memoriul lor în răspuns în cauza C-44/22 P, ele au solicitat Curții să le acorde posibilitatea de a introduce o nouă cerere de acces la OPLAN al Eulex Kosovo înainte ca aceasta să ia o decizie cu privire la excepțiile de inadmisibilitate invocate de Consiliu, de Comisie și de SEAE. Întrucât Tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la cererea inițială de acces la OPLAN al Eulex Kosovo, acestea ar fi fost lezate în procedura în fața Tribunalului, cu încălcarea articolului 41 din cartă și a articolului 298 alineatul (1) TFUE. În ședință, ele au adăugat că, spre deosebire de situația din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569, punctele 65-68), Curtea nu ar fi în măsură să se pronunțe

definitiv cu privire la admisibilitatea acțiunii lor decât după ce va fi adoptată o decizie cu privire la această nouă cerere. Cu titlu subsidiar, KS și KD solicită Curții trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului.

161 Comisia apreciază că, în ceea ce privește admisibilitatea și fondul acțiunii formulate de KS și de KD, litigiul nu este în stare de judecată. Astfel, prezentele cauze s-ar distinge de cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 19 iulie 2016, H/Consiliul și alții (C-455/14 P, EU:C:2016:569, punctele 65-68), în care Curtea dispunea efectiv, în cadrul recursului, de toate elementele pentru a se putea pronunța cu privire la admisibilitatea acțiunii în privința diferitelor pârâte în primă instanță.

162 Consiliul și SEAE au arătat printre altele în ședință că această cauză trebuia trimisă spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să examineze excepțiile de inadmisibilitate în discuție, precum și, dacă este cazul, temeinicia acțiunii formulate de KS și KD.

163 În speță, trebuie amintit că, prin excepțiile de inadmisibilitate în cauză, fiecare dintre pârâtele în primă instanță, și anume Consiliul, Comisia și SEAE, a susținut că acțiunea formulată de KS și de KD era inadmisibilă în măsura în care era îndreptată împotriva lor. Or, este necesar să se constate că, pentru a se pronunța cu privire la aceste excepții de inadmisibilitate, ar trebui să se răspundă la întrebări complexe privind răspunderea referitoare la diferitele încălcări invocate, întrebări la care nu s-ar putea răspunde făcând abstracție în totalitate de examinarea temeiniciei acestei acțiuni. Pe de altă parte, examinarea menționată, pe care Tribunalul nu a efectuat-o, ar implica un anumit număr de aprecieri de natură factuală. Or, acțiunea amintită nu a fost dezbătută pe fond în cadrul prezentelor proceduri de recurs.

164 În acest context, este necesar să se constate că, în speță, Curtea nu dispune de elementele necesare pentru a se pronunța în mod definitiv cu privire la excepțiile de inadmisibilitate menționate și nici cu privire la temeinicia acțiunii formulate de KS și de KD.

165 În plus, în ceea ce privește cererea inițială de acces la OPLAN al Eulex Kosovo, trebuie să se constate că nu este necesar să se statueze cu privire la această cerere, în măsura în care nu face obiectul prezentelor recursuri. Astfel, pe de o parte, KS și KD nu au contestat în mod formal ordonanța atacată în măsura în care Tribunalul nu s-a pronunțat cu privire la această cerere. Pe de altă parte, în cadrul prezentelor recursuri, ele nu au introdus o nouă cerere de acces la OPLAN al acestei misiuni, ci doar și-au exprimat dorința de a putea introduce o astfel de cerere înainte ca Curtea să se pronunțe cu privire la excepțiile de inadmisibilitate în discuție. Or, așa cum reiese din cuprinsul punctului anterior, în ceea ce privește aceste excepții, prezentele cauze conexate nu sunt în stare de judecată.

166 Rezultă din cele ce precedă că se impune trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la admisibilitate și, dacă este cazul, cu privire la fondul acțiunii formulate de KS și KD, precum și cu privire la cererea inițială de acces la OPLAN al Eulex Kosovo.

Cu privire la cheltuielile de judecată

167 Întrucât cauza este trimisă Tribunalului spre rejudecare, cererea privind cheltuielile de judecată aferente prezentelor recursuri se soluționează odată cu fondul.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Anulează Ordonanța Tribunalului Uniunii Europene din 10 noiembrie 2021, KS și KD/Consiliul și alții (T-771/20, EU:T:2021:798), în condițiile în care Tribunalul s-a declarat vădit necompetent să judece acțiunea formulată de KS și de KD pentru motivul că aceasta se raporta la aspecte politice sau strategice care privesc definirea și punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune (PESC) în măsura în care această acțiune viza:**

   – **o încălcare a articolelor 2 și 3 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, precum și a articolelor 2 și 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, săvârșită de Eulex Kosovo, ca urmare a lipsei unor anchete adecvate privind dispariția și asasinarea membrilor familiilor lor, din cauza lipsei resurselor necesare și a personalului adecvat al acestei misiuni pentru a-și exercita mandatul executiv, încălcare ce a fost constatată la 11 noiembrie 2015 în ceea ce o privește pe KS și la 19 octombrie 2016 în ceea ce o privește pe KD de Comisia de control pentru drepturile omului înființată în temeiul Acțiunii comune 2008/124/PESC a Consiliului din 4 februarie 2008 privind misiunea Uniunii Europene de sprijinire a supremației legii în Kosovo, EULEX KOSOVO;**

   – **o încălcare a articolului 6 alineatul (1) și a articolului 13 din această convenție, precum și a articolului 47 din cartă, ca urmare a lipsei unor dispoziții care să prevadă asistență judiciară în favoarea reclamanților eligibili în procedurile desfășurate în fața Comisiei de control și a creării acesteia din urmă fără competența de executare a deciziilor sale și fără o cale de atac pentru încălcările drepturilor omului săvârșite de Eulex Kosovo;**

   – **neadoptarea unor măsuri corective care să permită remedierea integrală sau parțială a încălcărilor menționate la prima și a doua liniuță, deși șeful Eulex Kosovo a adus la cunoștința Uniunii Europene concluziile comisiei de control menționate la 29 aprilie 2016;**

   – **abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive săvârșite de Consiliul Uniunii Europene și de Serviciul European de Acțiune Externă la 12 octombrie 2017, prin faptul de a susține că Eulex Kosovo a făcut tot posibilul pentru a investiga infracțiunile ale căror victime au fost membri ai familiei lui KS și ai familiei lui KD și că Comisia de control nu avea vocația de a fi un organ judiciar și**

   – **abuzul de putere sau utilizarea abuzivă a puterii executive, prin faptul că nu s-a asigurat că cauza lui KS, referitoare la o crimă de război, a făcut obiectul unei examinări serioase din punct de vedere juridic de către Eulex Kosovo și/sau de către Parchetul Special pentru investigare și urmărire penală în fața Camerei Specializate din Kosovo.**

2) **Respinge în rest recursurile în cauzele C-29/22 P și C-44/22 P.**

3) Trimite cauza spre rejudecare Tribunalului Uniunii Europene pentru ca acesta să se pronunțe cu privire la admisibilitate și, dacă este cazul, cu privire la fondul acțiunii formulate de KS și KD, precum și cu privire la cererea lor de măsuri de cercetare judecătorească având ca obiect prezentarea versiunii integrale a planului operațional (OPLAN) al Eulex Kosovo de la crearea acestei misiuni.

4) Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Semnături